

SAMEN LESGEVEN IN DE WETENSCHAP: DE PERCEPTIE VAN LEERKRACHTEN OP CO-TEACHING

Aantal woorden: 6.474

Tim De Bels

Studentennummer: 02412058

Promotor(en): Prof. dr. Katrien Strubbe

Masterpraktijkproef (9SP) voorgelegd tot het behalen van de graad van de Educatieve Master in de wetenschappen en technologie

Academiejaar: 2024 – 2025, Educatieve Masteropleiding

Voorwoord

Met behulp van deze masterpraktijkproef beëindig ik mijn verkort traject voor de Educatieve Master in de Chemie. Het voorbije jaar was intens, maar enorm verrijkend. In het eerste semester vulde ik vrijwel dag in, dag uit alle uren met stage om het vereiste aantal lesuren te behalen. Dit was een enorm stressvolle periode die zowel veeleisend als leerrijk was. Vanaf januari mocht ik op uitwisseling naar Finland om de rust terug te vinden. Ik ben dan ook de UGent bijzonder dankbaar voor de kans om het tweede semester te volgen aan de Universiteit van Jyväskylä. Het is dan ook een unieke ervaring om een educatieve master in het buitenland te voltooien en daar stage te mogen doen in een Finse school. Deze buitenlandse ervaring heeft mij enorm veel geluk en liefde opgebracht. Het heeft me mezelf beter doen kennen en te weten laten komen waar ik heen wil in de toekomst.

Ik bedank graag mijn promotor, prof. dr. Katrien Strubbe, voor me in een goede richting te sturen met het onderzoek. Waar ik aanvankelijk enkel losse ideeën had, wist zij de losse eindjes bij elkaar knopen om er een mooi verhaal van te maken. Ook enorm bedankt om deze masterpraktijkproef te verbeteren en van constructieve commentaar te voorzien!

Vervolgens bedank ik alle leerkrachten die de tijd hebben genomen om mijn enquête in te vullen. Dankzij jullie heeft dit onderzoek de resultaten dat er zijn! Ook een extra bedanking voor de respondenten die bereid waren om hun antwoorden duiding te geven in een interview.

Tot slot wil ik mijn gezin, vrienden en Elena bedanken. Hun onvoorwaardelijke steun hielp mijn stress binnen de perken en herinnerde mij telkens weer aan wat echt belangrijk is.

Sint-Katelijne-Waver, juni 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	I
Inhoudsopgave	II
Lijst van figuren	IV
Abstract.....	V
1 Inleiding.....	1
2 Literatuurstudie.....	3
2.1 Co-teaching	3
2.2 Opvattingen over co-teaching door leerkrachten en leerlingen	4
2.3 Invloed van schoolcultuur op co-teaching	5
2.4 Invloed finaliteit op co-teaching	5
2.5 Invloed van het vak op de perceptie naar co-teaching.....	6
3 Onderzoeksdesign	7
3.1 Methodologie	7
3.2 Enquête	7
3.3 Interviews.....	8
3.4 Dataverwerking.....	9
4 Resultaten en analyse.....	10
4.1 Globale trends	10
4.2 Invloed van de schoolcultuur	14
4.3 Invloed van de finaliteit.....	17
4.4 Invloed van het vak waarin iemand lesgeeft.....	19
5 Discussie.....	21
6 Conclusie	23

Literatuurlijst 24

Appendix 1: Enquête..... 26

Appendix 2: Transcripties interviews 32

Lijst van figuren

Figuur 1. Zes vormen van co-teaching	3
Figuur 2. Responsen op de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in volgende didactische werkvormen?'.....	10
Figuur 3. Responsen op de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm 'doceren'?' vergeleken tussen het Sint-Michielscollege in Brasschaat en andere scholen.	15
Figuur 4. Responsen op de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm 'doceren'?' vergeleken tussen leerkrachten die lesgeven in doorstroom en leerkrachten die lesgeven in zowel doorstroom als dubbele finaliteit.....	18
Figuur 5. Responsen op de vraag 'Denkt u dat co-teaching nuttig is in het vak wiskunde?' vergeleken tussen wiskunde- en niet-wiskundeleerkrachten.....	20

Abstract

Co-teaching, de samenwerking in lesgeven tussen twee of meer leerkrachten, wordt al vaker in de literatuur naar voren geschoven als een mogelijke factor voor krachtige leeromgevingen en professionele groei. In Vlaamse contexten werd de effectiviteit ervan slecht matig aangetoond. Deze masterpraktijkproef onderzoekt daarom (1) de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken over co-teaching en (2) in welke mate schoolcultuur, finaliteit en het wetenschapsvak die perceptie kleur geven.

Het onderzoek gebruikte een online enquête ($n = 21$) waar er met Likertschaal- en meerkeuzevragen gepeild werd naar de houding tegenover co-teaching in zes didactische werkvormen. Daarbij werd er ook context- en achtergrondvariabelen verzameld. De kwantitatieve data werd geanalyseerd met Pearson-correlaties en Mann-Whitney U-testen. Vijf respondenten namen vervolgens deel aan semigestructureerde interviews om meer duiding te geven.

Uit het onderzoek kwamen er enkele bevindingen naar voren. (1) Leerkrachten zijn overwegend neutraal tot zeer positief over co-teaching. Voornamelijk in meer praktisch gerichte werkvormen wordt het als een grote meerwaarde gezien, terwijl het enthousiasme voor theoretisch gerichte werkvormen lager is. (2) Schoolcultuur blijkt richtinggevend te zijn. Als een school minder samenwerking promoot, lijkt er een tendens te zijn dat leerkrachten minder interesse tonen naar co-teaching ($p = .085$). (3) Leerkrachten die buiten in doorstroom ook in dubbele finaliteit lesgeven zijn significant positiever over co-teaching bij doceren ($p < .05$). (4) Er lijkt een tendens te zijn dat wiskundeleerkrachten co-teaching nuttiger vinden voor hun vak dan collega's die andere wetenschapsvakken geven ($p = .069$).

Hoewel de steekproef te klein is om duidelijke conclusies te trekken, wijzen de resultaten erop dat co-teaching in Vlaamse wetenschapsvakken als waardevol wordt aanschouwd. Verder onderzoek met grotere en diverse steekproeven is aangewezen om deze voorlopige inzichten te verbeteren.

1 Inleiding

Co-teaching wint aan belang. Meer en meer leerkrachten gebruiken het als een tool om hun lessen interessanter te maken. Daarbuiten is het een perfecte manier om van je school een lerende organisatie te maken. (Larock et al., 2017)

Onderzoek naar co-teaching is niets nieuw, maar het onderzoek in Vlaamse context ontbreekt gedeeltelijk. Percepties zijn een goed beginpunt en werden al onderzocht voor zowel leerkrachten als leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs in Vlaanderen door Gotelaere (2020). Er werd hierbij gekeken naar de perceptie over co-teaching in het algemeen, hun co-teachingpraktijken en de uitkomstvariabelen bij de leerlingen. De literatuur gaat niet verder waardoor er ruimte is om de vraag te stellen wat leerkrachten denken over co-teaching. Om het onderzoek te beperken, en omdat ik een educatieve master in een wetenschapsvak volg, wordt er enkel gekeken naar leerkrachten uit het secundair onderwijs die wetenschapsvakken geven.

De hoofdonderzoeksvraag voor deze masterpraktijkproef luidt daarom als volgt:

- 1) Wat is de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?

Aangezien dit een heel breed gegeven is, probeer ik de vraag iets concreter te maken. Dit wordt gedaan door de vraag te leiden naar volgende deelonderzoeksvragen:

- 2) Welke invloed heeft de schoolcultuur op de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?
- 3) Welke invloed heeft de finaliteit op de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?
- 4) Welke invloed heeft het vak op de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?

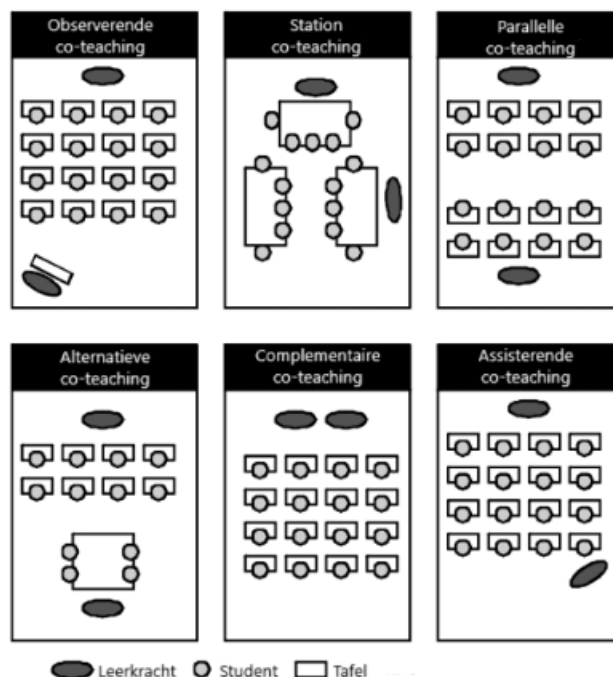
Dit onderzoek bestaat uit verschillende hoofdstukken. In de eerste plaats wordt er een literatuurstudie gedaan die het theoretische kader biedt voor de rest van het onderzoek. Het tweede hoofdstuk beschrijft hoe het onderzoek wordt uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek worden besproken in hoofdstuk 3 waarna hoofdstuk 4 deze resultaten bediscussieert.

ChatGPT werd gebruikt om bronnen op te zoeken en de tekst beter leesbaar te maken. Alles werd steeds nagelezen vooraleer het in de tekst werd gezet. TurboScribe werd gebruikt om transcripties te maken van de opnames van de interviews, maar deze werden steeds nagelezen vooraleer ze in de appendices werden gezet.

2 Literatuurstudie

2.1 Co-teaching

Co-teaching is een onderwijsstrategie waarbij de verantwoordelijkheid van het lesgeven verspreid wordt over meerdere leerkrachten. (Larock et al., 2017) Samenwerking is steeds een fundamenteel gegeven waardoor Fluijt et al. (2016) co-teaching beschrijven als *‘Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.’* (Fluijt et al., 2016) De manier waarop die verantwoordelijkheid verdeeld wordt kan echter sterk variëren. Bijgevolg kan co-teaching opgesplitst worden in zes vormen: observerende, assisterende, parallelle, station, alternatieve en complementaire co-teaching. Deze worden grafisch voorgesteld in Figuur 1. (Deboes, 2017; Friend et al., 2010)

Figuur 1. Zes vormen van co-teaching. Overgenomen uit "Co-teaching: An Illustration of the complexity of Collaboration in Special Education" door Friend, M., Cook, L., Hurley-Chamberlain, D., & Shamberger, C. (2010). Journal of Educational and Psychological Consultation, 20(1), 9-27. <https://doi.org/10.1080/10474410903535380> en vertaald naar het Nederlands.

2.2 Opvattingen over co-teaching door leerkrachten en leerlingen

Volgens vele leerkrachten bevordert het gebruik van co-teaching hun lesgeven. Zo vergroot co-teaching de mogelijkheid om vak- en jaaroverschrijdend samen te werken.

Samenwerkingen zorgen algemeen voor meer professionaliteit en voor het leren van elkaar op vlak van de vakinhoud alsook de manier van lesgeven. Deze samenwerking wordt ook overgebracht naar de leerlingen die het positief effect hiervan inzien. Ambitieuze doelen worden sneller opgesteld, leerkrachten kunnen elkaar ondersteunen, spelen met de sterktes die elke leerkracht bezit en de werkbelasting wordt gedeeld. Leerkrachten kunnen door het gebruik van co-teaching meer differentiatie aanbieden aan de studenten bij het geven van de leerstof. Anderzijds denkt niet altijd iedereen even positief over co-teaching. Zo kan een leerkracht het gevoel krijgen dat hij/zij/hun eerder een assistent is wanneer de rollen en taakverdeling oneerlijk of onduidelijk gebeuren. Er moet ook iets meer tijd geïnvesteerd worden, voornamelijk in het begin van het co-teachingproces. Zo kost het tijd om elkaars visies te vinden, doelen op elkaar af te stemmen, taken te verdelen, samen lesmateriaal voor te bereiden, etc. Daarbij komt ook dat een schoolbestuur een grote rol speelt in het succesvol zijn van co-teaching. (Larock et al., 2017; Morin, 2020; Rönn-Liljenfeldt, 2024)

Ook voor studenten is co-teaching voordelig. De aanwezigheid van verschillende leerkrachten zorgt voor meer rolmodellen in de klas. Ook geeft het de leerkrachten de mogelijkheid om zich beter af te stemmen op de leerbehoeftes en interesses van de leerlingen. Verder geeft co-teaching meer mogelijkheid tot het bieden van individuele observaties wat dan kan gebruikt worden om specifiek in te spelen op het beheersingsniveau van de leerlingen waarbij er nagedacht wordt over extra ondersteuning of uitdaging. (Larock et al., 2017) Vembye et al. (2024) vonden dan ook een positieve correlatie tussen het gebruik van co-teaching en de leerprestaties van leerlingen. Leerlingen vinden over het algemeen dat co-teaching vooral voordelen heeft, al zijn er studenten die aangaven dat er door de leerkrachten soms tegenstrijdige uitleg werd gegeven of dat ze afgeleid werden wanneer een student extra uitleg kreeg door één leerkracht terwijl de andere les gaf. (Rönn-Liljenfeldt, 2024)

Aangezien er naar mijn weten geen duidelijke literatuur te vinden is over de perceptie van Vlaamse leerkrachten van wetenschapsvakken over co-teaching, definieer ik mijn hoofdonderzoeksvraag als volgt:

Hoofdonderzoeksvraag: Wat is de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?

2.3 Invloed van schoolcultuur op co-teaching

De literatuur is redelijk duidelijk over de invloed van de schoolcultuur op het succes van co-teaching of het ontbreken daarvan. Algemeen kan gesteld worden dat de schoolcultuur een invloed heeft op hoe leerkrachten hun werk en hun studenten ervaren, wat de openheid tot co-teaching beïnvloedt. Als de schoolcultuur aanzet tot samenwerking dan is co-teaching iets dat snel ter sprake komt. (Rönn-Liljenfeldt, 2024)

Wat in de literatuur volgens mij echter ontbreekt, is het vergelijken van verschillende schoolculturen in Vlaanderen. Op basis hiervan is mijn eerste deelonderzoeksvraag:

Deelonderzoeksvraag 1: Welke invloed heeft de schoolcultuur op de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?

2.4 Invloed finaliteit op co-teaching

De thesis van Gotelaere (2020) onderzocht eerder al hoe de perceptie van leerkrachten uit het beroepssecundair onderwijs, tegenwoordig arbeidsfinaliteit, vrij positief was ten opzichte van co-teaching. Ik vond echter geen enkele studie over hoe leerkrachten uit andere finaliteiten hiernaar kijken. Mijn tweede deelonderzoeksvraag gaat daarom als volgt:

Deelonderzoeksvraag 2: Welke invloed heeft de finaliteit op de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?

2.5 Invloed van het vak op de perceptie naar co-teaching

Ondanks dat co-teaching over het algemeen als iets positief wordt beschouwd, is het daarom niet per se even geschikt voor elk vak. In de literatuur wordt gesuggereerd dat wiskundeleerkrachten algemeen positiever staan ten opzichte van co-teaching, maar wat zeggen andere vakleerkrachten? (Rexroat-Frazier & Chamberlin, 2019)

Hoewel het relatief makkelijk is om bronnen te vinden over het gebruik van co-teaching in de lessen wiskunde, was dit slechts zeer beperkt voor andere wetenschapsvakken. Een thesis haalde wel aan dat vele leerkrachten uit STEM-vakken het een meerwaarde vonden als ze in co-teaching mochten lesgeven. (De Meester, 2019)

De derde onderzoeksvraag die ik aanhaal, is daarom:

Deelonderzoeksvraag 3: Welke invloed heeft het vak op de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken ten opzichte van co-teaching in het secundair onderwijs in Vlaanderen?

3 Onderzoeksdesign

3.1 Methodologie

Voor het onderzoek in deze masterpraktijkproef werd zowel kwantitatief als kwalitatief te werk gegaan. Dit gebeurde respectievelijk via een enquête en interviews met enkele van de respondenten uit de enquête die hier toestemming voor gaven. Het doel van de enquête was om een idee te krijgen over de opvattingen van leerkrachten van wetenschapsvakken in het secundair onderwijs met betrekking tot co-teaching. Het doel van de interviews is in de eerste plaats om meer inzicht te krijgen in de motivering van mijn respondenten in hun keuzes bij het beantwoorden van de enquête. Bijkomend wordt nagegaan waarom bepaalde antwoorden kunnen afwijken van de algemene tendensen die ik vond. Ik bevroeg ook hun mening over verbanden die ik vind en of ze dit kunnen plaatsen in de context waar ze lesgeven.

3.2 Enquête

Om data te verzamelen werd een enquête gedeeld op sociale media. Deze enquête werd opgesteld in Qualtrics (<https://ugent.qualtrics.com/>). De enquête bestond uit vijf delen. Het eerste deel bevatte een informed consent. Als hier een vraag met 'Nee' werd beantwoord kon de enquête niet verder ingevuld worden. In het tweede deel werden enkele basisgegevens van de respondenten opgevraagd die gebruikt werden om tendensen te zoeken in hun perceptie naar co-teaching. Het derde deel polste naar co-teaching en het begrip van de participanten over co-teaching naar hun eigen zeggen. Deel vier gaf de definitie van co-teaching die ook gebruikt wordt in deze masterpraktijkproef. Met de kennis van deze definitie, werden de leerkrachten bevroegd naar hun eigen ervaring met lesgeven in een co-teaching setting, hun mening over co-teaching in enkele didactische werkvormen en vakken. In deel vijf verzamelde ik nog de e-mailadressen of telefoonnummers van leerkrachten die mijn onderzoek wilden versterken via een online interview.

De vragen in de enquête konden verschillende structuren hebben. Soms werd er gebruik gemaakt van open vragen. Meestal werden er echter meerkeuzevragen gebruikt die meestal meerdere antwoorden toelieten. Als de vraag het echter niet toeliet, werd dit gelimiteerd tot een enkel antwoord. Voor enkele meerkeuzevragen, was er ook het antwoord 'Andere' waarbij een tekstvak kon ingevuld worden. In een enkele vraag werd ook gebruik gemaakt van een Likertschaal waarbij de respondent kon antwoorden met 'zeer negatief', 'eerder negatief', 'neutraal', 'eerder positief' of 'zeer positief'. De volledige enquête is terug te vinden in Appendix 1.

3.3 Interviews

Uit de enquête werd duidelijk wie van de respondenten geïnteresseerd was in een online vervolggesprek. Deze personen werden persoonlijk door mij gecontacteerd om dit in te plannen. Het interview was steeds gericht op een tijdsduur van 15-20 minuten en was semigestructureerd.

De uitlijning van het interview was steeds hetzelfde. Zo begon ik met kort te herhalen waarover de enquête ging die ze ingevuld hadden, aangezien dit reeds enkele maanden geleden was, gaf ik opnieuw de definitie van co-teaching die in deze masterpraktijkproef en de enquête werd aangehaald. Daarna stelde ik de algemene vraag 'Vind je dat co-teaching een meerwaarde is voor het secundair onderwijs?'. Dit bedoelde ik zowel in het opzicht van de leerkrachten als van de leerlingen. Vervolgens polste ik naar de eerdere ervaring die de leerkrachten al met co-teaching hadden gehad. Indien in de enquête was aangegeven dat ze eerder nog geen ervaring hadden gehad met co-teaching, werd hier gepolst hoe ze dit zouden zien zitten. Vervolgens werden globale trends en gevonden correlaties besproken. Hier was het voornamelijk de bedoeling om te achterhalen of ze dit konden verklaren vanuit hun perspectief als leerkracht en of ze de logica hierachter konden begrijpen. Indien de antwoorden van de leerkracht afweken van het meest voorkomend antwoord, werd hier dieper op ingegaan.

De transcripties van de interviews kunnen teruggevonden worden in Appendix 2. Deze werden gemaakt met behulp van de AI-tool TurboScribe (<https://turboscribe.ai/dashboard>), maar werden ook steeds nagekeken en verbeterd indien deze niet accuraat waren.

3.4 Dataverwerking

De data van de enquête werden verzameld tussen 05/02/2025 en 25/03/2025. Van de 38 keer dat de enquête werd gestart, was er 8 keer een leeg antwoordformulier; 7 respondenten stemden niet in met de informed consent; 1 respondent stopte halverwege de enquête aangezien hij/zij geen leerkracht van een wetenschappelijk vak was. Eén respondent gaf bij de vraag ‘Voor welk(e) vak(ken) denkt u dat co-teaching nuttig kan zijn?’ geen concreet antwoord, maar duidde enkel ‘Andere’ aan. Hierdoor bestaat mijn steekproef uit 21 respondenten voor alle vragen behalve deze laatst genoemde waarbij de steekproef uit 20 respondenten bestaat.

De data van de enquête werden in de eerste plaats verwerkt in SPSS om statistische analyses uit te voeren. Hiervoor werden de data gecodeerd en in het geval van een tekort aan antwoorden in een bepaalde categorie, werden deze op een logische manier samengebundeld met een andere categorie. Zo werden alle scholen uitgezonderd het Sint-Michielscollege in Brasschaat samengebundeld.

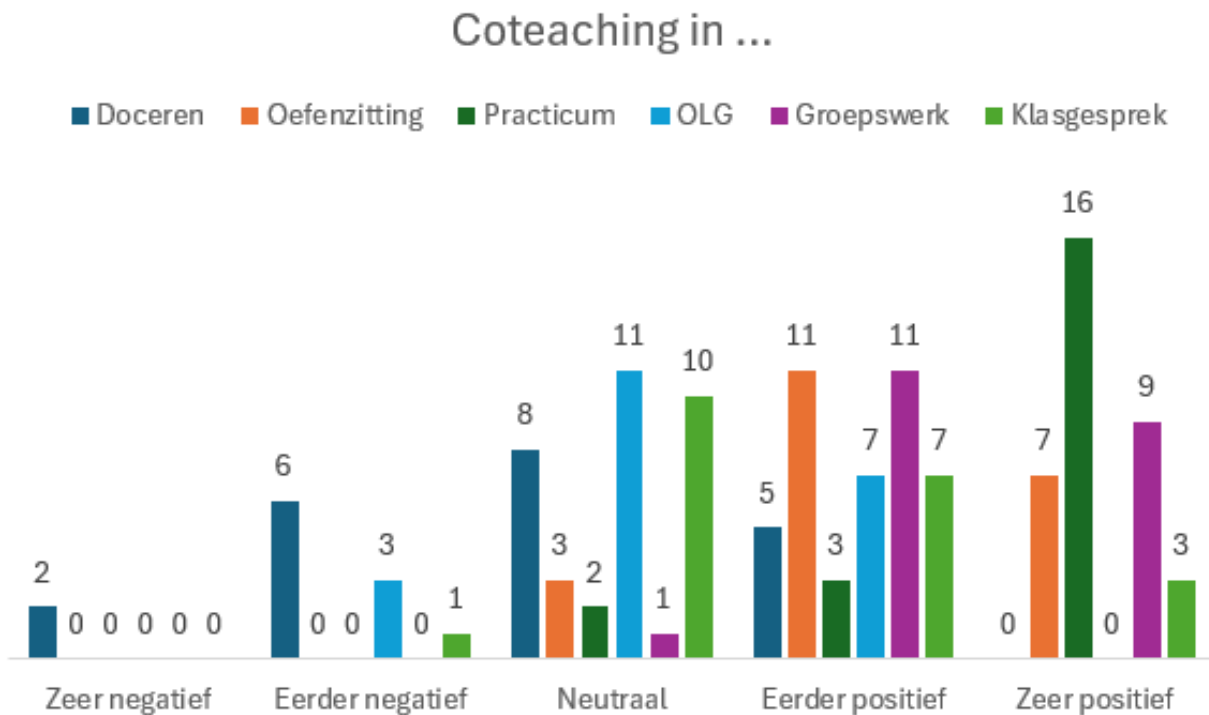
In de eerste plaats werd een two-tailed Pearson correlatietest uitgevoerd. Aangezien dit enkel voor bivariate variabelen mogelijk is, werden er Mann-Whitney U-Testen uitgevoerd. Bij $p < .05$ wordt de correlatie als significant beschouwt. Indien $.05 < p < .10$, wordt de correlatie als een trend beschouwd. Deze trend zou een grotere steekproef nodig hebben om mogelijks significant te worden. Indien de correlatie significant of een trend is, worden er barplots gemaakt.

Voor grafieken in verband met globale trends werd Excel gebruikt.

4 Resultaten en analyse

4.1 Globale trends

De frequentie waarmee elk antwoord in de Likertschaal werd beantwoord bij de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in volgende didactische werkvormen?' voor de werkvormen 'doceren', 'oefenzitting', 'practicum', 'onderwijsleergesprek', 'groepswork' en 'klasgesprek' wordt in Figuur 2 getoond met behulp van een bar plot.

Figuur 2. Responsen op de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in volgende didactische werkvormen?'

Een eerste indruk toont dat er over het algemeen voornamelijk neutraal tot zeer positief wordt geantwoord. Dit suggereert dat in mijn steekproef vrij positief gedacht wordt over co-teaching. Dit resultaat is in overeenstemming met de literatuur, waar werd vermeld dat leerkrachten vrij positief denken over co-teaching (paragraaf 2.2).

Ook uit de interviews kwamen er steeds positieve reacties bij de vraag 'Vind je dat co-teaching een meerwaarde is voor het secundair onderwijs?', bijvoorbeeld:

- *'Ja, absoluut'*
- *'Ja, ik denk dat wel. Dat is een meerwaarde, ja.'*
- *'Ja, ik denk dat dat een meerwaarde kan zijn in verband met de lessen wetenschappen.'*

Vele leerkrachten konden hier ook extra uitleg bij geven. Sommige hadden namelijk ervaring met co-teaching en konden daardoor hun ervaring aanhalen. Andere leerkrachten bedachten hoe het een meerwaarde kan zijn:

- *'Ja, vorig jaar gaf ik mijn eerste jaar les en dan vond ik dat enorm handig voor samen te werken en bij te leren. Een eerste keer practicum doen, is ook niet gemakkelijk. Je moet alles te weten komen en [...] om van nul te beginnen, is toch moeilijk.'*
- *'Als je samenwerkt met leerkrachten van verschillende jaren, lijkt mij dat wel een voordeel voor de leerlingen. [...] Bijvoorbeeld in de wetenschapsrichtingen is het dan dat ze onderzoeksvragen en hypothesen elk jaar opnieuw moeten kunnen [opstellen]. En als alle leerkrachten dan op dezelfde manier gaan quoteren, dan is het natuurlijk zeker een voordeel om alles hetzelfde te houden voor hun.'*
- *'Er wordt van ons gevraagd om veel meer te differentiëren. [...] En wanneer je met twee voor de klas staat, [...] dan heb je veel meer mogelijkheden om je leerlingen onderwijs aan te bieden op hun eigen tempo.'*
- *'Ik denk dat het voor leerlingen afwisseling kan zijn. [...] En ik denk dat je ook als leerkracht heel veel van elkaar kan leren.'*
- *'Omdat leerlingen dan dat van verschillende personen kunnen horen. En daarnaast wordt dat op verschillende manieren uitgelegd.'*
- *'De leerkrachten kunnen ook het werk faciliteren. Dat is ook een voordeel natuurlijk.'*

- *‘In de STEM-doelen staan vaardigheden, maar ook het onderzoeksproces dat aangewakkerd moet worden. En als je dat alleen moet doen, in een groep van bijvoorbeeld twintig leerlingen, dan is het rendement dat je eruit haalt toch lager, denk ik, dan met twee of met meerdere personen.’*
- *‘[...] Pedagogisch moet je toch altijd zien, wat haal ik uit mijn leerlingen op die vijftig of op die honderd minuten.’*

Opzettelijk stelde ik deze vraag vrij breed met de intentie dat daardoor het antwoord ook vrij breed kon zijn. Het viel mij op hoe de leerkrachten voornamelijk bedachten hoe de leerlingen hier een voordeel uit halen. In mindere mate werd er aangehaald dat co-teaching voordelig kan zijn voor leerkrachten. Niemand vermeldde echter hoe andere factoren hierdoor beïnvloed konden worden zoals bijvoorbeeld de schoolcultuur zelf.

Enkele leerkrachten waren op sommige vlakken sceptisch over de vraag of co-teaching altijd een meerwaarde is:

- *‘Nee, voor de leerkracht is het meer werk. Je moet je les voorbereiden en overleggen, dus dat vraagt meer tijd dan je les voorbereiden op het moment dat het voor je het beste uitkomt.’*
- *‘Ik denk het wel [dat het een meerwaarde is]. Als je het niet te vaak doet. [...] Anders is het verrassende en inspirerende er misschien na een tijdje wel uit.’*

Als we in Figuur 2 iets meer inzoomen op de verschillende werkvormen dan zien we dat voornamelijk ‘practicum’ zeer positief scoort. Bij de vraag aan de leerkrachten naar een mogelijke verklaring, ontving ik deze antwoorden:

- *‘[...] Practicum, daar lijkt me dat wel handig.’*
- *‘Bij oefeningen en practicums daar kun je op je eigen tempo werken. En dan kunnen twee leerkrachten rondlopen.’*
- *‘Het is gewoon handig als je met meerdere mensen kunt rondlopen om leerlingen verder te helpen.’*

- *‘[...] Ik denk als je naar de mix al gaat van theorie en experimenten in je lessen, of echt alleen maar experimenten uitvoert, dat dan co-teaching een echte meerwaarde kan zijn.’*
- *‘De veiligheid is ook veel makkelijker te evalueren.’*

Aan de andere kant scoort de werkvorm ‘doceren’ relatief slechter. Toen ik dit aanhaalde, kreeg ik volgende responsen:

- *‘[...] Als je echt doceert, denk ik dat dat niet nodig is.’*
- *‘[...] In het doceren zelf, wat kan co-teaching daar negatief aan zijn. [...] Ik zou daar eerder een neutraliteit op plakken.’*
- *‘Ik zie het nut niet echt in van co-teaching toe te passen in doceren.’*
- *‘Dan moet de ene leerkracht [...] wachten tot de andere zijn uitleg [heeft] gedaan.’*
- *‘Volgens mij is met twee gaan uitleggen gewoon iets dat algemeen stom is. Dat is dubbel werk.’*
- *‘[...] Ik denk dat het logisch is dat dat eerder negatief beoordeeld wordt. [...] Ik denk dat het daar minder oplevert.’*
- *‘[...] Als het niet duidelijk is, een andere persoon die het anders uitlegt. Dat kan misschien wel helpen. Maar dan ben je natuurlijk dubbel zoveel tijd aan het steken in iets.’*
- *‘Als het echt doceren is met een krijtbord en leerlingen luisteren enkel en schrijven op, ja dan kan je de reactie begrijpen.’*

De respondenten halen algemeen aan dat ze het nut niet echt zien van co-teaching toe te passen in een docerende werkvorm. Sommigen geven echter aan dat het wel voordelig kan zijn als een uitleg door twee verschillende leerkrachten wordt gedaan die het op hun eigen manier doen. De positieve score voor practica lijkt dan weer eerder te komen door het gemak dat leerkrachten ervaren om de werkdruk te verdelen en voor leerlingen door meer mogelijkheden te krijgen tot feedback.

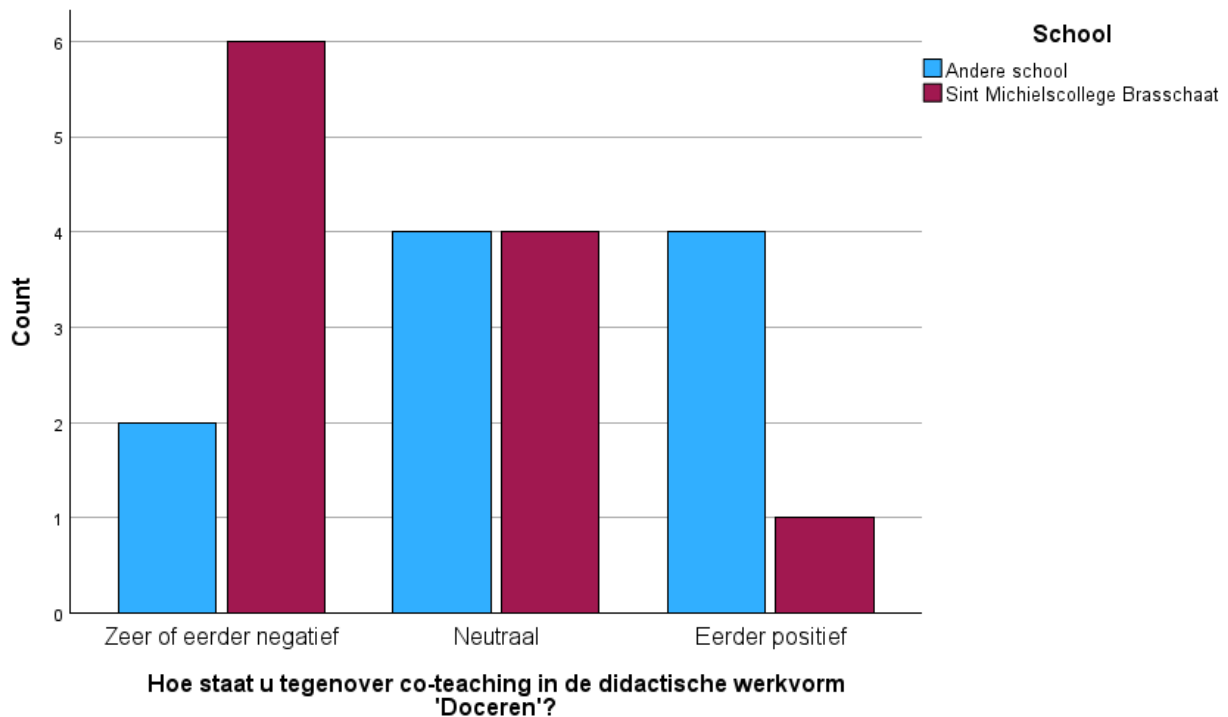
Bij sommige leerkrachten zag ik dat hun antwoord afweek van het doorsnee antwoord, toen ik dat aanhaalde kreeg ik volgende responsen:

- *'[Mijn score bij practicum was neutraal] volgens mij omdat ik dat niet zelf geef.'*
- *'[Mijn score bij onderwijsleergesprek was eerder negatief] omdat ik dat zelf heel verwant [vind] met doceren.'*
- *'[Mijn score bij klasgesprek was eerder positief want daar heb] je sowieso wel baat bij de input van meerdere volwassenen. '*
- *'[Mijn score bij klasgesprek was zeer positief wat] vooral met biologie-insteken te maken heeft. [...] Bij biologie zijn er wel onderwerpen waar ik met een pedagogische begeleidster en inspectie al positieve ervaringen heb gehad.'*

Deze antwoorden gaven mij een sterke indruk dat deze afwijkingen verwant zijn met persoonlijke vooringenomenheid.

4.2 Invloed van de schoolcultuur

Uit het onderzoek bleek dat de steekproef ongeveer voor de helft bestaat uit leerkrachten van het Sint-Michielscollege in Brasschaat (Gemiddelde Rang = 13.50, $n = 11$). Toen de antwoorden voor deze school werden uitgezet in een grafiek en vergeleken werd met deze van alle andere scholen samen (Gemiddelde Rang = 8.73, $n = 10$), werd Figuur 3 bekomen. Statistisch gezien gaf de Mann-Whitney test geen significantie van .05, maar de p-waarde is enorm dichtbij waardoor we dit toch als een noemenswaardige trend kunnen beschouwen: $U = 30.00$, $Z = -1.879$, $p = 0.060$ (asymptotisch, 2-zijdig); exacte $p = 0.085$ (niet gecorrigeerd voor ties). Hier valt het op dat leerkrachten van het Sint-Michielscollege algemeen negatiever antwoordden ten opzichte van deze van andere scholen. Wanneer we er voor de eenvoud van uit gaan dat de samengenomen scholen de gemiddelde populatie voorstelt, kan dit suggereren dat het Sint-Michielscollege in Brasschaat negatiever antwoordt dan de gemiddelde populatie. Een mogelijke oorzaak zou de schoolcultuur kunnen zijn die er speelt in het Sint-Michielscollege.

Figuur 3. Responsen op de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm 'doceren'?' vergeleken tussen het Sint-Michielscollege in Brasschaat en andere scholen.

Bij het interviewen van de leerkrachten uit het Sint-Michielscollege kreeg ik de volgende redenen te horen voor deze tendens:

- *'[...] Er [is] misschien minder geïnvesteerd [...] door het college in co-teaching.'*
- *'[...] Ik denk dat er veel leerkrachten zijn die al lang hetzelfde geven, al lang in dezelfde situatie. Ik denk dat dat wel een Vlaams gegeven is.'*
- *'[...] Ze zien gewoon niet dat het kan. [...] De] omstandigheden [...] zijn er] zelden [...]. En dat maakt natuurlijk dat veel collega's nog niet aan co-teaching denken.'*
- *'In het Sint-Michielscollege [...] is iedereen nogal gewoon om zijn eigen ding te doen. [...] Als je gaat doceren met twee, dan moet je heel goed overleggen. [...] Zo van, ik zit op mijn eiland en ik doe wat ik wil.'*
- *'Ik vind dat wij in het college soms wat te weinig die leerlingen uitdagen en echt uit hun kot halen. En proberen te laten participeren in het verhaal.'*
- *'Dan denk ik, als je co-teaching gaat doen, moet je eerst die leerlingen een vorm van interactie met jezelf kunnen afdwingen.'*

Deze reacties gaven de indruk dat de schoolcultuur een invloed heeft. De school heeft een aantal meer ervaren leerkrachten die algemeen minder bereid zijn om hun gebruikelijke manier van werken aan te passen. Daarbij moedigt het schoolbestuur ook geen vormen van co-teaching waardoor de kansen niet worden genomen waar ze voor het grijpen liggen. Een leerkracht gaf echter wel een positief vooruitzicht:

- *‘Dat kan veranderen, je kunt daarin groeien.’*

In het ideale geval kon ik evenveel respondenten interviewen van het Sint-Michielscollege in Brasschaat als uit andere scholen. In praktijk was slechts één leerkracht uit een andere school bereid om geïnterviewd te worden. Een duidelijke vergelijking kan ik daarom niet maken.

- *‘Ik zou denken dat dat bij ons wel oké is.’*

Voor de didactische werkvormen ‘practicum’, ‘oefenzitting’ en ‘groepswerk’ werden enkel de antwoorden ‘neutraal’, ‘eerder positief’ en ‘zeer positief’ aangeduid. Door te weinig variatie in de antwoorden tussen de verschillende scholen konden er geen schoolafhankelijke verschillen worden berekend. Een Pearson-correlatietest toonde voor ‘klasgesprek’ een $p = .148$ waardoor deze correlatie als niet-significant beschouwd kan worden. Een Mann-Whitney U-test toonde voor ‘Onderwijsleergesprek’ een $p = .586$ (asymptotisch, 2-zijdig); exacte $p = .654$ (niet gecorrigeerd voor ties) waardoor deze correlatie ook niet helemaal als significant beschouwd kan worden.

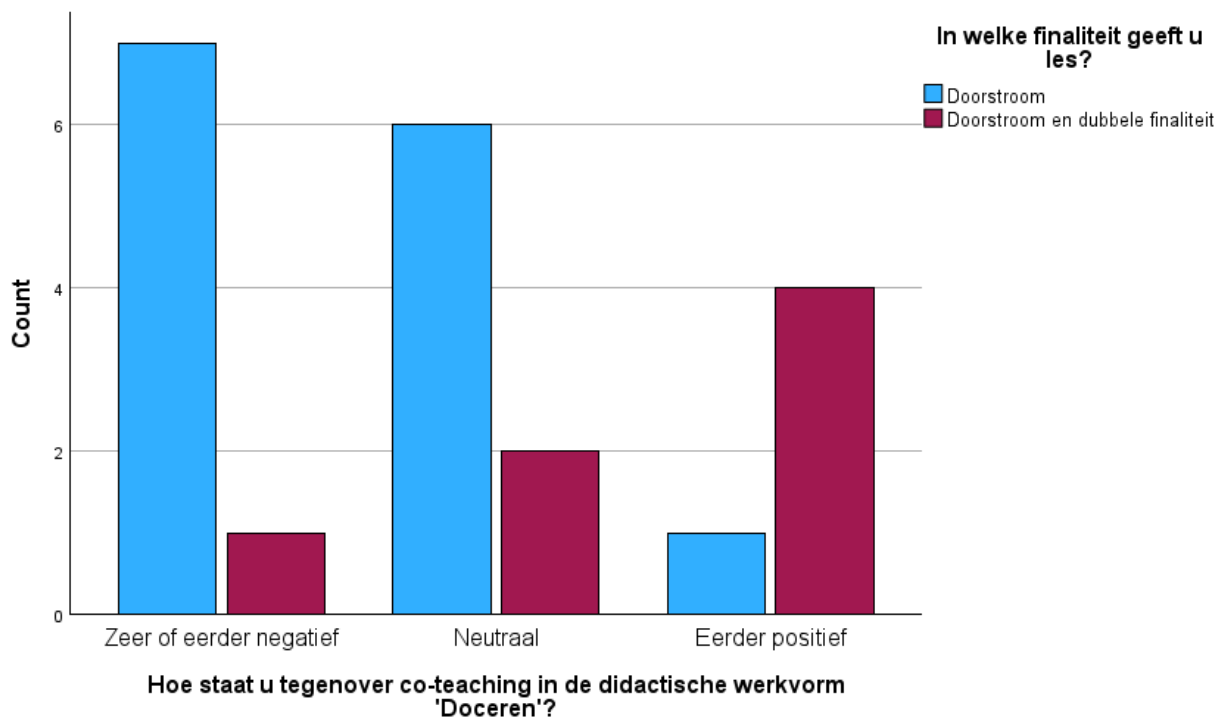
4.3 Invloed van de finaliteit

Aan het onderzoek namen er ongeveer een gelijke hoeveelheid leerkrachten deel die alleen in doorstroom finaliteit (Gemiddelde Rang = 8.96, $n = 14$) of in zowel doorstroom als dubbele finaliteit (Gemiddelde Rang = 15.07, $n = 7$) lesgeven. Een Mann-Whitney statistische test op de vraag 'Hoe staat u tegenover de didactische werkvorm 'doceren'?' toonde een statistisch significant verschil voor doorstroom ten opzichte van doorstroom en dubbele finaliteit: $U = 20.50$, $Z = -2.269$, $p = 0.023$ (asymptotisch, 2-zijdig); exacte $p = .031$ (niet gecorrigeerd voor ties).

Dit wordt getoond in Figuur 4. Leerkrachten die ook aan de dubbele finaliteit lesgeven zijn meer positief over co-teaching in een docerende werkvorm. Bij de vraag waarom dit zou kunnen zijn, antwoorden de respondenten als volgt:

- *'Misschien komt dat omdat leerlingen uit de dubbele finaliteit meer nood hebben aan afwisseling om hun concentratie te behouden. Misschien dat zij meer praktische oefeningen doen in plaats van doceren.'*
- *'Dat lijkt me logisch, dubbele finaliteit is sowieso al meer praktijkgericht. [...] Die hebben meer nood aan oefeningen en doedingen die leerkrachten samen kunnen maken. Terwijl doorstroom dat is theorie en die leerlingen zijn sneller mee.'*
- *'[...] Ik denk bij praktijkvakken dat daar automatisch veel meer co-teaching voorkomt.'*
- *'Het verleden blijft meegaan. De doorstroom [...] is het ASO, daar werd heel veel altijd al in gedoceerd. Ik denk dat daar nog heel veel klassieke werkvormen toegepast worden.'*
- *'[In dubbele finaliteit] kun je al projecten en andere soorten van onderwijs aanbieden. En dat was natuurlijk minder in [doorstroom].'*
- *'De ruk om echt leerplandoelen te gaan behalen is in een doorstroom veel hoger natuurlijk. [...] Het aantal leerplandoelen is hoger. [...] In een dubbele finaliteit, ja, daar is die druk lager. Je moet ook leerplandoelen halen, maar de inhoud daarvan is op een lager niveau. Wat maakt dat je dat veel speelser kunt aanpakken ook.'*

Uit deze antwoorden wordt het duidelijk dat het idee leeft dat er in de doorstroomfinaliteit meer theorie gegeven moet worden aan de hand van een docerende didactische werkvorm en dat theorie in co-teaching een moeilijker gegeven is. Dubbele finaliteit is echter meer praktijkgericht waardoor co-teaching al vaker door leerkrachten in deze finaliteit als een optie wordt beschouwd.

Figuur 4. Responsen op de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm 'doceren'?' vergeleken tussen leerkrachten die lesgeven in doorstroom en leerkrachten die lesgeven in zowel doorstroom als dubbele finaliteit.

Voor de didactische werkvormen 'practicum', 'oefenzitting' en 'groepswork' werden uitsluitend de antwoordcategorieën 'neutraal', 'eerder positief' en 'zeer positief' aangeduid. Door te weinig variatie in de antwoorden tussen de verschillende scholen konden er geen finaliteitsafhankelijke verschillen worden berekend. Het gebruik van een Pearson-correlatietest toonde voor 'klasgesprek' $p = .581$ waardoor deze correlatie als niet-significant beschouwd kan worden. Een Mann-Whitney U-test toonde voor 'Onderwijsleergesprek' een $p = .284$ (asymptotisch, 2-zijdig); exacte $p = .360$ (niet gecorrigeerd voor ties) waardoor deze correlatie ook niet als significant beschouwd kan worden.

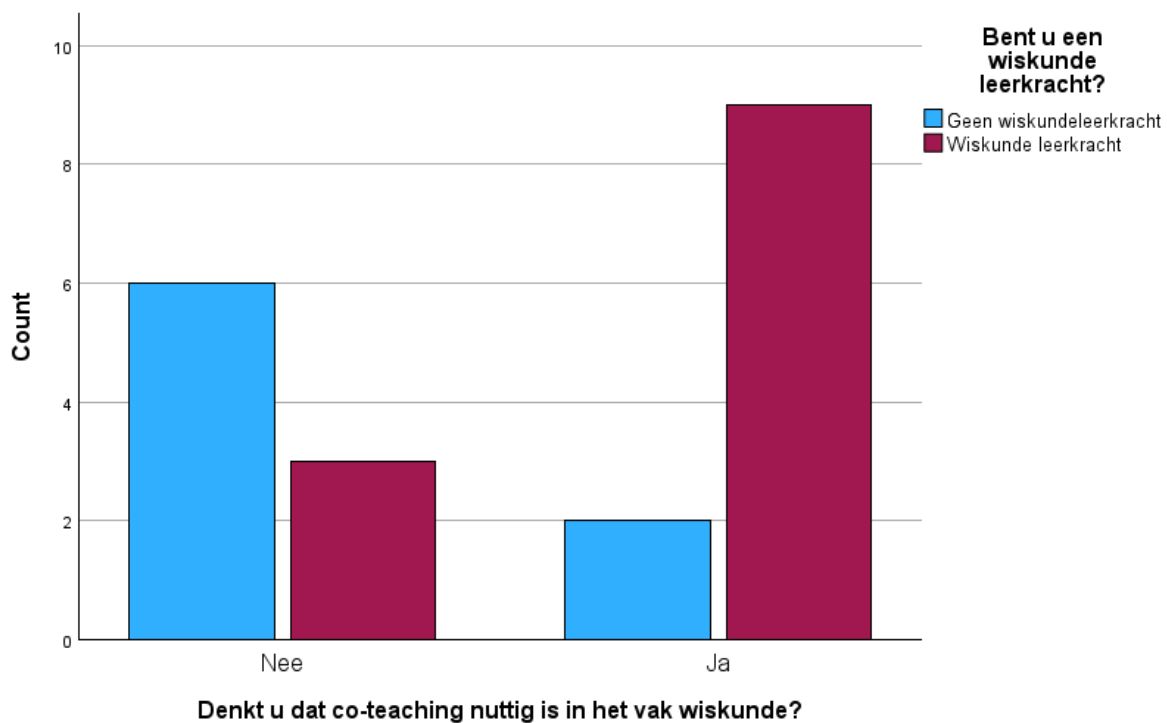
4.4 Invloed van het vak waarin iemand lesgeeft

Figuur 5 toont hoe wiskunde- en niet-wiskundeleerkrachten reageren op de vraag 'Denkt u dat co-teaching nuttig is voor het vak wiskunde?'. Met behulp van een Mann-Whitney test wordt het duidelijk dat er een trend kan waargenomen worden tussen hoe wiskunde- (Gemiddelde rang = 12.50, $n = 12$) en niet-wiskundeleerkrachten (Gemiddelde rang = 7.50, $n = 8$) denken over co-teaching in het vak wiskunde: $U = 24.00$, $Z = -2.146$, $p = .032$ (asymptotisch, 2-zijdig); exacte $p = .069$. Bij de vraag waarom dit zo zou kunnen zijn, antwoorden leerkrachten als volgt:

- *'Ik zou ook denken dat dat misschien eerder minder nuttig is voor wiskunde. Die hebben namelijk geen practica.'*
- *'Ik denk dat niet-wiskunde leerkrachten dat misschien niet goed kunnen inschatten.'*
- *'Iemand die nog nooit wiskunde heeft gegeven, [...] heeft daar totaal geen feeling mee wat dat vak is.'*
- *'Mensen zeggen, als je het niet kunt, dan maak je toch maar twintig of dertig oefeningen meer. [...] Maar er moet ook theorie gegeven worden en die moet je begrijpen. Stel dat je co-teaching doet, dan kan iemand de theorie nog eens uitleggen en iemand anders [...] de oefeningen.'*
- *'Ik vind het straf dat er dan toch meer uitgesproken nee gezegd wordt. Ik zou denken dat als je dat vak niet geeft, je dat moeilijk kunt inschatten.'*
- *'Misschien uit hun eigen ervaringen van vroeger, toen ze wiskunde kregen, dat ze nu denken van hoe zou je dat in hemelsnaam [met] co-teaching moeten doen.'*
- *'De mensen die wiskunde gestudeerd hebben, zullen heel goed weten dat er meerwaarden in bepaalde wiskunde-onderwerpen kan zijn. [...] Als wij denken dat wiskunde enkel het inlepen is van wiskundige theorieën, dan snap je die reactie.'*

Uit deze antwoorden haal ik voornamelijk dat wiskundeleerkrachten vinden dat leerkrachten die geen wiskunde geven minder een idee hebben over wat er haalbaar is met co-teaching in een meer theoretisch vak als wiskunde. Hun perceptie over het vak is mogelijks beïnvloed door hun eigen ervaringen met de lessen wiskunde die ze vroeger zelf kregen.

Voor andere vakken kon geen duidelijk verband gevonden worden door te weinig spreiding op de antwoorden en/of een tekort aan leerkrachten van de bijhorende vakken.

Figuur 5. Responsen op de vraag 'Denkt u dat co-teaching nuttig is in het vak wiskunde?' vergeleken tussen wiskunde- en niet-wiskundeleerkrachten.

5 Discussie

De algemene tendens in Figuur 2, lijkt er sterk op te wijzen dat leerkrachten vrij positief zijn over co-teaching. Echter, niet elke werkvorm lijkt er even geschikt voor: leerkrachten neigen ernaar om het beter te vinden voor het begeleiden van activiteiten waar leerlingen meer zelfstandig te werk gaan. Werkvormen waar een leerkracht het voortouw neemt, zijn minder populair om co-teaching toe te passen. Algemeen moet er wel de opmerking gemaakt worden dat deze steekproef niet volledig representatief is voor de volledige populatie doordat er veel leerkrachten uit dezelfde scholen kwamen.

Een aantal leerkrachten gaven vanuit zichzelf ideeën hoe co-teaching kan toegepast worden. Zo kwamen er af en toe ideeën van leerkrachten naar boven waarbij doorschuifsystemen of sterkere en zwakkere leerlingen werden aangehaald.

‘Ze zien gewoon niet dat het kan’ is een quote die zeer toepasbaar is in deze context waarbij leerkrachten mogelijkheden proberen aan te bieden in hoe men co-teaching kan toepassen. Het is ook een quote dat een leerkracht gaf bij de vraag waarom in haar school co-teaching minder positief wordt beschouwd in een docerende werkvorm. De schoolcultuur heeft hier klaarblijkelijk een impact op de perceptie van leerkrachten over co-teaching. Enkele leerkrachten gaven aan dat het schoolbestuur hun niet aanmoedigt tot co-teaching. Een reden waardoor co-teaching niet vaak wordt uitgeoefend volgens Rönn-Liljenfeldt (2024)

Een andere trend is dat leerkrachten uit de doorstroomfinaliteit minder positief denken over co-teaching in een docerende werkvorm. Hierbij valt het op dat leerkrachten die lesgeven in zowel doorstroom als dubbele finaliteit vaker positief denken over co-teaching. Als er hierbij teruggedacht wordt aan de algemene trend uit Figuur 2, is dit begrijpelijk. Dubbele finaliteit werkt vaker met praktijkgerichte werkvormen oftewel werkvormen waar leerkrachten al vaker co-teaching positief gaan beschouwen. Teruggrijpend naar de literatuur over co-teaching in het beroepssecundair onderwijs is dit verstaanbaar. Hier, praktijk is nog meer van belang dan in dubbele finaliteit wat de positieve perceptie van leerkrachten over co-teaching verklaart (Gotelaere, 2020). Dubbele finaliteit integreert al

iets meer theorie, maar doorstroom werkt voornamelijk met theorie waardoor co-teaching al vlug niet meer als aantrekkelijk wordt beschouwd door de vermindering van praktijk.

De intentie van deelonderzoeksvraag 3 was om te vergelijken hoe leerkrachten denken over de toepasbaarheid van co-teaching in verschillende wetenschapsvakken. De resultaten tonen een verband tussen het zijn van een wiskunde leerkracht en het nuttig vinden van co-teaching voor wiskunde. Dit resultaat suggereert dat als je zelf een bepaald vak geeft, je meer de mogelijkheden en voordelen van co-teaching voor dat vak inschatten. De literatuur versterkt dit idee door het vinden van een tendens waarbij wiskundeleerkrachten in co-teaching een verbetering zagen in de academische groei van studenten. (Wright, 2021) Een andere paper toont hoe wiskundeleerkrachten uit het buitengewoon onderwijs zeer positief kijken naar co-teaching. (Magiera et al., 2005)

De omvang van deze masterpraktijkproef liet echter niet toe om echte conclusies te trekken voor andere wetenschapsvakken. De interviews gaven duidelijk aan dat dit voorkomt uit een onwetendheid van niet-wiskundeleerkrachten in de manier waarop co-teaching toegepast kan worden. Andere verbanden konden niet significant aangetoond worden.

6 Conclusie

Via deze masterpraktijkproef probeerde ik te achterhalen wat de perceptie is van leerkrachten uit het secundair onderwijs die wetenschapsvakken geven ten opzichte van co-teaching. De resultaten moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Een steekproef van 20 respondenten is te klein om statisch volledig correcte informatie te verkrijgen al geeft het wel al een idee van de richting waarin de verbanden kunnen liggen. Meer onderzoek is ten eerste nodig om meer betrouwbare resultaten te verkrijgen.

Om de hoofdonderzoeksvraag te beantwoorden, is het belangrijk om naar de deelonderzoeksvragen te kijken. De eerste onderzoeksvraag stelde in vraag hoe de schoolcultuur de perceptie beïnvloedt. Het lijkt erop dat een school waarin er weinig aangemoedigd wordt om aan co-teaching te doen, ook weinig te maken gaat krijgen met co-teaching.

Wat betreft de finaliteit in deelonderzoeksvraag 2 gaat de trend richting een meer positieve reactie op co-teaching door leerkrachten die buiten doorstroom ook in dubbele finaliteit lesgeven. Dit kan te maken hebben met de meer praktijkgerichte aanpak die er in dubbele finaliteit vaak heerst.

De vakken dat iemand geeft, wat aangehaald wordt in de derde deelonderzoeksvraag, lijken een invloed te spelen op hun perceptie over de mogelijkheden van co-teaching in deze vakken.

Ten slotte kan er een antwoord gegeven worden op de hoofdonderzoeksvraag waarbij er naar de perceptie van leerkrachten van wetenschapsvakken in het secundair onderwijs wordt gevist. Leerkrachten van het secundair onderwijs lijken algemeen positief over co-teaching. Schoolcultuur, finaliteit en het vak hebben anderzijds een invloed op hoe co-teaching dan juist gerealiseerd moet worden.

Belangrijk bij al deze onderzoeksvragen is om in het achterhoofd te houden dat slechts enkele aspecten werden bekeken. Een grootschaliger onderzoek voeren kan meer nuance bieden en voor meer heldere resultaten zorgen.

Literatuurlijst

De Meester, J. (2019). *Designing iSTEM learning materials for secondary education*

[Masterthesis, KU Leuven]. KU Leuven. <https://lirias.kuleuven.be/retrieve/528750>

Deboes, T. (2017, augustus 30). *Co-teaching: Ken jij deze 6 vormen?* Klasse.

<https://www.klasse.be/88761/co-teaching-6-vormen/>

Fluijt, Dian., Struyf, Elke., & Bakker, Cok. (2016). Samen lesgeven: Co-teaching in de praktijk. In *Samen lesgeven Co-teaching in de praktijk*. Pelckmans Pro.

Friend, M., Cook, L., Hurley-Chamberlain, D., & Shamberger, C. (2010). Co-Teaching: An Illustration of the Complexity of Collaboration in Special Education. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), 9-27.

<https://doi.org/10.1080/10474410903535380>

Gotelaere, E. (2020). *Co-Teaching In Het Beroepssecundair Onderwijs* [Masterthesis, Universiteit Gent]. Universiteit Gent.

https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/838/639/RUG01-002838639_2020_0001_AC.pdf

Larock, Y., Royackers, J., & Van Waes, J. (2017). Co-teaching als opstap naar de school als lerende organisatie. *Impuls*, 48(1), 27-34.

Magiera, K., Smith, C., Zigmond, N., & Gebauer, K. (2005). Benefits of Co-Teaching in Secondary Mathematics Classes. *Teaching Exceptional Children*, 37(3), 20-24.

<https://doi.org/10.1177/004005990503700303>

Morin, A. (2020, maart 9). *6 models of co-teaching*. Understood.

<https://www.understood.org/en/articles/6-models-of-co-teaching>

- Rexroat-Frazier, N., & Chamberlin, S. (2019). Best practices in co-teaching mathematics with special needs students. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 19(3), 173-183. <https://doi.org/10.1111/1471-3802.12439>
- Rönn-Liljenfeldt, M. (2024). *Creating a School Culture Promoting co-teaching* [Doctoral thesis, Åbo Akademi University]. Åbo Akademi. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-4385-1>
- Vembye, M. H., Weiss, F., & Bhat, B. H. (2024). The Effects of Co-Teaching and Related Collaborative Models of Instruction on Student Achievement: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, 94(3), 376-422. <https://doi.org/10.3102/00346543231186588>
- Wright, E. T. (2021). *Teacher Perceptions Of Academic Outcomes Of High School Co-Teach Mathematics Classes* [University of West Florida]. The University of West Florida ProQuest Dissertations & Theses. <https://www.proquest.com/openview/7a6484e5b9461f41845c82141afc2cb2/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>

Appendix 1: Enquête

Enquête co-teaching

Beste Ik ben Tim De Bels, een student uit de Educatieve Master Chemie aan de UGent. Deze enquête maakt deel uit van mijn masterpraktijkproef met als titel '*De subjectieve waarneming van leerkrachten op het gebruik van co-teaching in secundaire scholen*'. Mijn promotor is prof. K. Strubbe. Voor u deelneemt aan de daadwerkelijke enquête wil ik uw toestemming vragen om uw antwoorden **anoniem** in mijn thesis te verwerken. De data wordt steeds strikt vertrouwelijk behandeld en de verzamelde gegevens worden uitsluitend gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden. Deze enquête duurt ongeveer 10 min. en richt zich naar leerkrachten van wetenschapsvakken in het secundair onderwijs. Bedankt om tijd te maken voor dit vooronderzoek, uw inbreng wordt enorm geapprecieerd. Bij vragen kan u mij steeds contacteren via e-mail (timdebels2000@gmail.com). Met vriendelijke groeten Tim De Bels

Toestemming m.b.t. deelname aan het onderzoek

	Ja	Nee
Ik neem vrijwillig deel aan deze wetenschappelijke studie en geef toestemming aan de onderzoekers om mijn gegevens te verwerken, ze te bewaren, te analyseren en er over te rapporteren.	☐	☐
Ik weet dat ik me op elk ogenblik uit de studie mag terugtrekken zonder een reden voor deze beslissing op te geven en zonder dat dit op enige wijze een invloed zal hebben op mijn verdere relatie met de onderzoeker.	☐	☐

Toestemming m.b.t. de verwerking van persoonsgegevens

	Ja	Nee
Ik geef toestemming aan de onderzoekers om voor de doelstellingen van deze studie (persoons)gegevens van mij te verzamelen, verwerken en bewaren.	☐	☐

Toestemming m.b.t. het hergebruik en delen van data

	Ja	Nee
Ik geef toestemming om mijn gegevens uit dit onderzoek te hergebruiken voor verder wetenschappelijk onderzoek buiten het kader van de huidige studie.	☐	☐
Ik geef toestemming aan de onderzoekers om mijn gegevens in dit onderzoek te delen voor verder wetenschappelijk onderzoek. Hierbij worden alle nodige maatregelen genomen om de vertrouwelijkheid van mijn persoonsgegevens te beschermen.	☐	☐

De volgende vragen zijn bedoeld om basisgegevens te verzamelen die nodig zijn om een duidelijk beeld te krijgen van de respondenten die aan het onderzoek hebben deelgenomen.

Wat is de naam van de school waar u lesgeeft?

Hoeveel jaar ervaring heeft u als leerkracht?

- ☐ Minder dan 1 jaar
- ☐ 1-5 jaar
- ☐ 6-10 jaar
- ☐ 11-15 jaar
- ☐ 16-20 jaar
- ☐ Meer dan 20 jaar

In welke finaliteit geeft u les? (Meer dan 1 antwoord mogelijk)

- ☐ Doorstroomfinaliteit (ASO, TSO, KSO)
- ☐ Dubbele finaliteit (TSO, KSO)
- ☐ Arbeidsmarktfinaliteit (BSO, DBSO)

In welke graad geeft u les? (Meer dan 1 antwoord mogelijk)

- ☐ Eerste graad
- ☐ Tweede graad
- ☐ Derde graad

Welk(e) vak(ken) geeft u?

- ☐ Wiskunde
- ☐ Chemie
- ☐ Fysica
- ☐ Biologie
- ☐ Aardrijkskunde
- ☐ Natuurwetenschappen
- ☐ STEM
- ☐ Andere: _____

Heeft u een specifieke achtergrond/opleiding in wetenschappen? Zo ja, welke?

Hoe vaak werkt u samen met collega's uit hetzelfde vakgebied?

- ☐ Altijd
- ☐ Regelmatig
- ☐ Soms
- ☐ Nooit

Hoe vaak werkt u samen met collega's uit andere vakgebieden?

- ☐ Altijd
- ☐ Regelmatig
- ☐ Soms
- ☐ Nooit

Bent u bekend met het concept co-teaching?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Kunt u in uw eigen woorden uitleggen wat u denkt dat co-teaching inhoudt, of wat u zich erbij voorstelt als u er niet bekend mee bent?

Co-teaching kan gedefinieerd worden als: *'Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.'* bron: Fluijt, Dian., Struyf, Elke., & Bakker, Cok. (2016). Samen lesgeven: Co-teaching in de praktijk. In Samen lesgeven Co-teaching in de praktijk. Pelckmans Pro.

In deze enquête richten we ons specifiek tot het proces waarbij twee leerkrachten actief bijdragen tot het leerproces van een klas. De definitie moet dus ook in dit opzicht gezien worden.

Nu u de definitie van co-teaching weet, heeft u al eerdere ervaring met lesgeven in een co-teaching setting?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Hoe staat u tegenover co-teaching in volgende didactische werkvormen:

	Ze negatief	Eerder negatief	Neutraal	Eerder positief	Ze positief
Doceren	☐	☐	☐	☐	☐
Oefenzitting	☐	☐	☐	☐	☐
Practicum	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijsleergesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Klasgesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Groepswerk	☐	☐	☐	☐	☐

Als u de mogelijkheid zou hebben, hoe vaak zou u co-teaching inzetten in uw lessen?

- ☐ Altijd
- ☐ Regelmatig
- ☐ Soms
- ☐ Nooit

Voor welk(e) vak(ken) denkt u dat co-teaching nuttig kan zijn?

☐

Wiskunde

☐

Chemie

☐

Fysica

☐

Biologie

☐

Aardrijkskunde

☐

Natuurwetenschappen

☐

STEM

☐

Andere: _____

Ik wil u graag ten volle bedanken voor de deelname aan dit onderzoek. Door uw bijdrage, sta ik weer een stapje verder bij het behalen van mijn educatieve master!

Om mijn onderzoek te versterken, zou ik graag met enkele respondenten een online vervolgesprek voeren. Dit is volledig vrijblijvend en is bedoeld om meer inzicht te krijgen in uw antwoorden. Het is echter ook mogelijk dat uw antwoorden op deze enquête voldoende zijn. Mogen we u hiervoor contacteren?

☐

Ja, gelieve hier uw e-mail of telefoonnummer in te geven

☐

Nee

Indien u eventuele opmerkingen heeft, kunt u ze hier typen:

Als u op de hoogte gehouden wilt worden van het resultaat van dit onderzoek, kan u vrijblijvend hier uw e-mail doorgeven.

Appendix 2: Transcripties interviews

Interview 1: L.

[Interviewer]

Is het oké dat ik het interview opneem?

[Respondent]

Dat mag.

[Interviewer]

Het is al even geleden dus ik ga kort herhalen waar het over ging. Ik had een enquête rondgestuurd over de perceptie van co-teaching bij leerkrachten van wetenschapsvakken in het secundair onderwijs. Toen gaf ik deze definitie: 'Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.' Dat is iets theoretisch, maar probeer daar iets praktisch aan te linken.

Mijn eerste vraag is: 'Denk je dat co-teaching een meerwaarde is voor het onderwijs?'

[Respondent]

Ik denk dat dat afhankelijk is van de vakken waar het gedaan wordt. Ik kan mij inbeelden dat dat niet voor alles evengoed werkt.

Al denk ik wel dat co-teaching praktisch misschien moeilijker is omdat daar meer tijd in steekt, je visie kan anders zijn en soms alterneren.

Maar je kan de klas wel opsplitsen en samen met een andere leerkracht dingen maken wat enorm helpt om in het vak te komen.

[Interviewer]

Dan denk je voornamelijk dus aan leerkrachten? Is het voor leerlingen ook voordelig?

[Respondent]

Ik denk dat dat er vanaf hangt of je die co-teaching in grote zin ziet. Want als je dat over de jaren heen bekijkt, wat wij nu ook zo aan het doen zijn in het school. Als je samenwerkt met leerkrachten van verschillende jaren, dan lijkt mij dat wel een voordeel voor de leerlingen. Omdat je dan bijvoorbeeld specifieke criteria kunt hanteren voor het halen van bepaalde doelen.

Zoals bijvoorbeeld in de wetenschapsrichtingen is het dan dat ze onderzoeksvragen en hypothesen elk jaar opnieuw moeten kunnen. En als alle leerkrachten dan op dezelfde manier gaan quoteren, dan is dat natuurlijk zeker een voordeel om alles hetzelfde te houden voor hun. Maar binnen een jaar zelf weet ik eigenlijk niet zo goed of de leerlingen daar een meerwaarde van gaan ondervinden.

[Interviewer]

Heb je zelf ooit al co-teaching gedaan?

[Respondent]

Ja, vorig jaar gaf ik mijn eerste jaar les en dan vond ik dat enorm handig voor samen te werken en bij te leren. Een eerste keer practicum doen, is ook niet gemakkelijk. Je moet alles te weten komen en weten waar alles staat dus om van nul te beginnen, is toch moeilijk.

[Interviewer]

Ik laat even een grafiek zien van een globale trend die ik vond in mijn data. Alle respondenten, van deze kleine steekproef, reageerden namelijk vrij neutraal tot zeer positief. Maar als ik er dieper op in ga dan zie ik dat doceren eigenlijk slechter scoort en practicum beter. Je had practicum ook zelf als zeer positief aangeduid. Kan je daar wat meer over zeggen?

[Respondent]

Ik zie het nut niet echt in van co-teaching toe te passen in doceren. Misschien is het handig om samen toetsen en examens te maken, maar echt het doceren zelf? Geen idee.

En ja, practicum daar lijkt me dat wel handig. Maar bijvoorbeeld een theoretisch vak als natuurwetenschappen dat heel theoretisch is en te weinig practicums heeft daar heb ik minder nood om dingen met collega's samen te doen.

[Interviewer]

Ik heb vervolgens een vergelijking gedaan tussen een school uit Brasschaat en andere scholen voor de vraag 'Hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm doceren?'. Nu zie ik dat de school in Brasschaat negatiever antwoordt dan andere scholen. Een idee?

[Respondent]

Ja, ik geef daar zelf geen les dus ik kan dat moeilijk beantwoorden. Ik zou denken dat dat bij ons wel oké is.

[Interviewer]

Als ik dezelfde vraag ga stellen en vergelijk tussen leerkrachten die enkel in doorstroom lesgeven en leerkrachten die zowel in doorstroom als dubbele finaliteit lesgeven dan zie ik dat die tweede groep positiever is...

[Respondent]

Dat lijkt me logisch. Dubbele finaliteit is sowieso al meer praktijkgericht. Dat zijn ook moeilijkere leerlingen en die hebben meer nood aan oefeningen en doedingen die leerkrachten samen kunnen maken. Terwijl doorstroom dat is theorie en die leerlingen zijn sneller mee.

[Interviewer]

Het laatste dat ik heb is een vergelijking tussen wiskundeleerkrachten en niet-wiskundeleerkrachten met de vraag 'Denk je dat co-teaching nuttig is voor het vak wiskunde?' Wiskundeleerkrachten reageren hier positiever. Is dat logisch?

[Respondent]

Ik zou zelf ook denken dat dat misschien eerder minder nuttig is voor wiskunde. Die hebben namelijk geen practica. Je zou misschien samen oefeningen kunnen maken, maar dat kan je ook zelf doen.

Wiskunde is wel iets om op verder te bouwen doorheen de jaren dus misschien daarmee. Dat je bundelt gaat maken voor basis, verdieping en uitdaging en dat idee meeneemt doorheen de jaren.

[Interviewer]

Dat was het eigenlijk al, bedankt voor het interview!

[Respondent]

Geen probleem.

Interview 2: H.

[Interviewer]

Dankjewel alvast om in te stemmen voor een interview te houden. Het zou normaal 10 à 15 minuten moeten duren. Het is het tweede interview dat ik hou, dus het is er nog in komen. Mijn eerste vraag is of het oke is dat ik het interview opneem?

[Respondent]

Absoluut, geen probleem.

[Interviewer]

Het is al even geleden, dus ik zal even kort herhalen. De enquête ging over co-teaching in het secundair onderwijs, voornamelijk bij wetenschapsvakken.

Ik heb toen een definitie gegeven van co-teaching die ik ga laten zien door mijn scherm delen.

De definitie die ik toen had gegeven was 'Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.'

Ik weet dat dat een heel theoretische definitie is dus ik hoop dat je dat in praktijk kunt inbeelden. Mijn eerste vraag is eigenlijk simpelweg... Denk je, met deze definitie in achterhoofd te houden, of co-teaching een meerwaarde kan zijn voor het onderwijs?

[Respondent]

Ja, absoluut.

[Interviewer]

Oké. Ja? En waarom juist? In welke mate dan?

[Respondent]

Er wordt van ons gevraagd om veel meer te differentiëren. Oké. En differentiëren als je alleen voor de klas staat, is in de praktijk ontzettend moeilijk.

Ik ben over mijn woorden aan het nadenken. En wanneer je met twee voor de klas staat, met eigenlijk dezelfde achtergrond...

Niet dezelfde achtergrond, maar met dezelfde vakkennis en dezelfde mogelijkheden, dan heb je veel meer mogelijkheden om je leerlingen onderwijs aan te bieden op hun eigen tempo.

[Interviewer]

Dus het is zowel voor de leerkracht als voor de leerlingen een meerwaarde?

[Respondent]

Ja, absoluut.

[Interviewer]

Dus het is niet enkel voor de leerkracht dat je denkt: het is makkelijker of het is praktischer?

[Respondent]

Nee, voor de leerkracht is het meer werk. Je moet wel je les voorbereiden en overleggen, dus dat vraagt meer tijd dan je les voorbereiden op het moment dat het voor je het beste uitkomt.

[Interviewer]

Ja, dat snap ik. Dat is inderdaad waar. Oké, super.

Dat is wel een heel goed antwoord. Een heel uitgemerkt antwoord, dat is fijn.

Dan gaan we naar het volgende.

Ik heb uit mijn enquête figuren gemaakt. Dit is bijvoorbeeld eentje, waarbij ik had gedifferentieerd in doceren, oefeningszittingen, practica, onderwijsleergesprekken, groepswerken en klasgesprekken. En daar zie ik ook dat co-teaching algemeen toch zeer neutraal tot zeer positief wordt ervaren. Terwijl ze heel weinig negatief denken over co-teaching.

Maar als we dan toch in detail gaan kijken, dan zien we dat vooral in doceren er eigenlijk het meeste negatief of niet-positief, zoals ik het zou zeggen, over gedacht wordt.

Is dat iets dat je kunt volgen? Of is dat iets dat je kunt proberen te verklaren?

[Respondent]

Dus doceren wordt als eerder negatief beschouwd voor co-teaching. Dat je met tweeën gaat doceren eigenlijk.

[Interviewer]

Ja, een meer theoretische les. Dat je met tweeën vooraan eigenlijk gaat presenteren.

Iets bijvoorbeeld theoretisch conceptueel.

[Respondent]

Nee, ik zou co-teaching eerder doen.... Maar het kan wel in een combinatie van leerlingen die zelfstandig werken en leerlingen die een stukje gedoceerd krijgen.

[Interviewer]

Tegelijkertijd?

[Respondent]

En dan denk ik aan sterke leerlingen die al zelfstandig verder gaan. Die genoeg uitleg hebben gehad. En zwakkere leerlingen die wat meer uitleg nodig hebben.

En dat de leerkrachten zich dan opsplitsen. Maar persoonlijk, het is nu toevallig dat ik vrijdag net co-teaching heb kunnen doen omdat het uitkwam. Ik vind het eigenlijk ideaal als de leerlingen zelfstandig aan het werk zijn en je met tweeën kan rondlopen om te helpen.

[Interviewer]

Dus dat is dan meer een soort oefenzitting? Moet ik het dan zo bezien?

[Respondent]

Ja, nee. Wij hebben dat gedaan... Ik zou zeggen hoe wij het gedaan hebben.

Ja, ik geef wiskunde. Maar wij hebben ze statistiek met Excel laten doen in het computerlokaal.

Wij hebben ze video's gegeven waarin werd uitgelegd hoe ze het moesten doen.

En dan moesten ze het zelf nadoen op de computer. Dus wij hebben niet gedoceerd. Wij hebben de video's ter beschikking gesteld.

En dan hebben wij nog met tweeën rondgelopen om te helpen.

En dan is dat een ideale vorm.

Dus eigenlijk wel dat leerlingen in principe volledige zelfstandigheden krijgen maar dan altijd extra uitleg kunnen dragen.

[Interviewer]

Oké. Dat is een heel fijn antwoord. Dus doceren zelf had je zelf ook aangeduid als eerdere negatief. Dus dat heeft daarmee te maken, vermoed ik dan.

[Respondent]

Ja, dan kunt u evengoed in uw eentje voor de klas staan.

[Interviewer]

Oké. Ik had gezien ook bij onderwijsleergesprek dat u ook eerder negatief had aangeduid. Heeft dat een reden?

[Respondent]

Omdat ik ook een onderwijsleergesprek heel nauw verwant met doceren vind of ik heb het zo geïnterpreteerd. Voor mij doceren, onderwijsleergesprek... In een ideale wereld is dat hetzelfde. In de praktijk niet. Maar in een ideale wereld doceer je met een onderwijsleergesprek. Dus ik zou dat toen zo geïnterpreteerd hebben.

[Interviewer]

Oké. Maar dat is een goeie verklaring.

Maar ook bij klasgesprek had je zeer positief. Dat dat ook weer een van de uitzonderingen is. Heeft dat een specifieke reden?

[Respondent]

Ja, dat spreekt wel wat tegen. Ik weet niet wat ik toen heb gedacht. Maar nu denk ik dat dat elkaar wel wat tegensprekt.

Want inderdaad, een klasgesprek is volgens mij met één ervaren docent voldoende.

[Interviewer]

Dus één ervaren docent zou voldoende moeten zijn.

[Interviewer]

Dus als je nu opnieuw zou moeten zeggen voor het klasgesprek, waar zou je dan eerder plaatsen?

[Respondent]

Eerder negatief denk ik toch, ja.

[Interviewer]

Eerder negatief? Oké. Dus dit waren wat de algemene trenden eigenlijk.

Dit is zo'n algemene trend. Als we dan iets dieper gaan. Ik heb een beetje statistiek geprobeerd toe te passen.

Er zijn een paar interessante dingen uitgekomen. En eigenlijk het eerste interessante is dat de helft van mijn steekproef eigenlijk allemaal uit het Sint-Michiels-college van Brasschaat komen. Dus ik ga die vergelijken met andere scholen.

En ik ga kijken, oké, hoe staan ze tegenover co-teaching in de werkvorm doceren. Dan zie ik eigenlijk dat het Sint-Michiels-college in Brasschaat sneller negatief of neutraal gaan denken. Ten opzichte van andere scholen die al sneller positief zouden denken erover. Denk je dat daar een reden voor is, denk je? Dat het Sint-Michiels-college daar sneller negatief voor zouden denken?

[Respondent]

Ja. Ik denk dat ik de reden weet.

Ik zoek wat woorden. Ik sta nu maar voor mijn tweede jaar op deze school.

[Interviewer]

Oké.

[Respondent]

En ik ben altijd iemand geweest die twee dingen... Ik heb al heel veel vakken gegeven. En ik heb al heel veel wisselende lesopdachten gehad.

En ik heb al altijd opengestaan voor verandering.

En als je dan openstaat voor verandering, dan is er misschien geen causaliteit, maar wel samenhang met... Dan sta je ook open voor co-teaching. Maar ik denk dat er ook veel leerkrachten zijn die al lang hetzelfde geven, al lang in dezelfde situatie.

Ik denk dat dat wel een Vlaams gegeven is. Dat is nu mijn veronderstelling. Dat als zij eigenlijk al heel lang hetzelfde geven op dezelfde manier, dat dat heel moeilijk is om buiten dat patroon te gaan denken.

[Interviewer]

Ja. En is het ook zo dat er in Brasschaat misschien veel leerkrachten zijn die al heel lang daar lesgeven?

[Respondent]

Ik weet niet wie er allemaal heeft geantwoord en ik wil geen oordeel scheppen over mijn collega.

[Interviewer]

Het blijft anoniem.

[Respondent]

Ja, dat is na twee jaar wel mijn ervaring op deze school.

[Interviewer]

Ja. Er zijn dus wel veel mensen in Brasschaat die lesgeven en in dat idee minder open staan voor verandering?

[Respondent]

Minder open? Ze zien de mogelijkheden niet.

Dat klinkt nog iets genuanceerder. Het is niet dat dat oordeel er volledig is, maar ze zien gewoon niet dat het kan.

[Interviewer]

Ja, het praktische nut ervan.

[Respondent]

Ja, en ook de mogelijkheden. Want ik heb vrijdag na twintig jaar voor de eerste keer co-teaching gedaan. En dat is niet dat ik daar twintig jaar niet voor open heb gestaan, maar dat is omdat dat uitkwam omdat ik met mijn collega, waarmee ik dit heb gedaan, op hetzelfde moment les heb en het Informatica-lokaal was vrij.

Dat zijn al omstandigheden die je zelden hebt. En dat maakt natuurlijk dat veel collega's nog niet aan co-teaching denken, omdat de basis... Hoe moet ik het...

Ik vind het woord niet... Omdat het gewoon niet mogelijk is.

[Interviewer]

Ja. Basisbenodigdheden of zo. Hoe zeg je dat?

[Respondent]

De infrastructuur of de organisatie.

[Interviewer]

Ja. Oké.

Ik heb nog twee grafiekjes. Ik zal daar even heen gaan. Ik wil je ook niet te lang ophouden. Je geeft zelf les in de doorstroom, tweede en derde graad. Ja. Als ik ook finaliteit afzet tegenover 'staan ten opzichte van co-teaching in de werkvorm doceren', dan zie je dat leerkrachten die lesgeven in de doorstroom sneller negatief zijn dan leerkrachten die lesgeven in zowel de doorstroom als de dubbele finaliteit. Is dat ook iets dat je verwacht of verstaat?

[Respondent]

Ja, of dat ik die aanvulling heb... Ik kom hiervoor van een school met één richting dubbele finaliteit. Kan het zijn dat dat in dubbele finaliteit al meer is doorgevoerd of meer wordt toegepast?

Ik heb daar echt geen idee van.

[Interviewer]

Nee? Het is niet dat je ooit al zelf in dubbele finaliteit hebt lesgegeven?

[Respondent]

Ja, jawel, maar dat is ook een... Dat was een ASO-school met één richting handel. Handel is nog zeer sterk theoretisch.

Maar ik denk bij praktijkvakken dat daar automatisch veel meer co-teaching voorkomt.

[Interviewer]

Ja, dat is ook iets dat ik zelf verwacht. Zeker als we dan gaan kijken naar de eerste grafiek waar practicum zeer hoog scoort.

Oké, en dan het laatste eigenlijk.

Misschien het interessantste voor jou als wiskundeleerkracht.

[Interviewer]

Als ik ga kijken naar wiskunde-leerkrachten die ik vergelijk met niet-wiskunde-leerkrachten, dan zien we hier dat wiskunde-leerkrachten eigenlijk snel gaan denken dat co-teaching nuttig kan zijn in het vak wiskunde. Terwijl niet-wiskunde-leerkrachten eigenlijk denken dat co-teaching minder nuttig is in het vak wiskunde. Is dat iets wat...

Lijkt dat kloppen volgens jouw ervaring?

[Respondent]

Ja, deze begrijp ik helemaal. Ik denk, een vak als geschiedenis heeft iemand nodig die... Ja, co-teaching kan wel, maar dan heb je toch liever iemand die mooie verhalen vertelt.

Misschien is dat wat kort door de bocht, maar als wiskunde-leerkracht, ik denk aan je oefeningenlessen. Het is toch daar waar co-teaching mogelijkheden heeft. Omdat je toch nog altijd met grote niveauverschillen in de klasse zit.

[Interviewer]

Maar het ding is eigenlijk dat niet-wiskunde-leerkrachten niet denken dat co-teaching nuttig is in het vak wiskunde.

[Respondent]

Ah, zo.

[Interviewer]

Ik snap waar... Het is een moeilijke interpretatie.

[Respondent]

Het gaat over het vak wiskunde, en wiskunde-leerkrachten zien het nut van co-teaching in, en niet-wiskunde-leerkrachten zien dat niet in?

[Interviewer]

Ja, maar voor het vak wiskunde ook. Dus als niet-wiskunde-leerkrachten gaan denken aan co-teaching nuttig voor wiskunde, gaan ze al sneller zeggen nee. Terwijl wiskunde-leerkrachten gaan zeggen ja.

[Respondent]

Ah, raar. Ja. Wat gaan we daarop zeggen?

Ik vind dat gewoon heel simpel. Iemand die nog nooit wiskunde heeft gegeven, ik vind dat een algemeen fenomeen, die heeft daar totaal geen feeling mee wat dat vak is.

Ik heb meerdere vakken gegeven, maar ik vind dat een zeer specifiek vak om te geven. Zeker omdat dat voor veel leerlingen toekomst- of studiekeuze-bepalend kan zijn. Wat dat vak in gewicht geeft.

En wiskunde geven, is toch ook specifiek omdat je echt wel met sterke brokken theorie zit. Die moeten ingeoeft worden. En waar mensen buiten wiskunde soms niet goed beseffen hoeveel theorie nodig is om oefeningen te kunnen maken en hoeveel meer theorie wij moeten zien dan oefeningen.

[Interviewer]

Oké. En dus je zegt eigenlijk dat niet-wiskunde...

[Respondent]

Ja, niet goed aanvoelen wat het is om wiskunde te geven.

[Interviewer]

Niet goed aanvoelen. Oké, ja. Dus die denken dat het eigenlijk daar niet nuttig is.

[Respondent]

Ik denk dat die denken dat... Of ik merk dat toch veel. Mensen zeggen, als je het niet kunt, dan maak je toch maar twintig of dertig oefeningen meer.

Ik zeg niet dat dat niet waar is, maar er moet ook theorie gegeven worden en die moet je begrijpen. Stel dat je co-teaching doet, dan kan iemand de theorie nog eens uitleggen en iemand anders kan de oefeningen doen.

[Interviewer]

Ja, oké, op die manier.

[Respondent]

Ja.

[Interviewer]

Oké. Oké, nee, dat is interessant. Dat is eigenlijk dan alles.

Goeie antwoorden. Dat kan ik zeker iets mee doen. Heb je er zelf nog ergens opmerkingen over?

[Respondent]

Nee. Graag gedaan en heel veel succes.

[Interviewer]

Dank je wel. En succes ook met de examens en zo. Dag

Interview 3: K1

[Interviewer]

Dag K1...

Is het oké dat ik het interview opneem?

[Respondent]

Ja, geen probleem.

[Interviewer]

Oké. Dus, dank je wel alvast om er deel te nemen aan mijn enquête. Niet alleen dat, maar ook om tijd te maken voor een interview te houden.

Ik ga proberen om het rond de vijftien minuten maximaal te houden.

[Respondent]

Geen probleem.

[Interviewer]

Oké, zo. Het is ook al even geleden natuurlijk.

Dus ik ga kort even herhalen waar het over ging. Het ging over co-teaching in het secundair onderwijs. Voornamelijk gericht op leerkrachten van wetenschapsvakken.

Ik heb toen ook een definitie gegeven. Ik ga die rap nog even herhalen, omdat dat de definitie is die we in ons achterhoofd houden bij het antwoorden van deze vragen. Dus co-teaching kan gedefinieerd worden als 'Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.' Ik weet dat is een heel theoretische definitie.

Ik hoop dat je toch een soort praktische toepassing daarvan kan inzien en toch iets in je achterhoofd kunt houden dat misschien in jouw leefwereld toepasbaar is.

Misschien een eerste vraag die ik stel is... Vind je zelf dat co-teaching een meerwaarde is of kan zijn voor het secundair onderwijs?

[Respondent]

Ik denk dat het een meerwaarde kan zijn, ja.

[Interviewer]

Oké. En waarom juist? Of op welke manier?

[Respondent]

Ik denk dat het voor leerlingen afwisseling kan zijn. Dat het voor leerlingen afwisseling kan brengen in het stramien. En ik denk dat je ook als leerkracht heel veel van elkaar kan leren.

[Interviewer]

Oké. Dus... Eigenlijk wordt voor beide, zeg je, dat een goede toepassing...

Of een meerwaarde kan zijn. Het is voor zowel leerkracht als leerling een meerwaarde.

[Respondent]

Ik denk het wel. Als je het niet te vaak doet. Allee, niet standaard doet, denk ik.

[Interviewer]

Oké. Omdat anders kan het misschien te anders kan worden. Om het zo te noemen.

[Respondent]

Ja, anders is het verrassende en het inspirerende er misschien na een tijdje wel uit. Omdat ze het dan altijd op die manier krijgen.

[Interviewer]

Ja. Ah, oké. Mooi antwoord.

Oké. Ik ga een figuurtje laten zien dat ik uit mijn onderzoek heb kunnen halen.

Ik had maar 21 respondenten. Dus het is natuurlijk een kleine steekproef. Maar als ik daar ga kijken naar hoe er werd geantwoord op co-teaching in verschillende werkvormen, dan zie ik dat er algemeen gezien redelijk neutraal tot zeer positief wordt gereageerd op co-teaching.

Dat is in het algemeen. Als ik daarop meer ga inzoomen, is het voornamelijk in doceren dat het iets negatiever is. En bij practica dat het juist heel positief is.

Als in bijna geen neutraal en voornamelijk zeer positief. Is dat iets dat je kan begrijpen?

[Respondent]

Ja, dat snap ik volledig. Want ik denk dat als je in een practicum... Het is gewoon handig als je met meerdere mensen kunt rondlopen om leerlingen verder te helpen.

[Interviewer]

Ja. En doceren, vind je ook logisch?

[Respondent]

Ja, ik denk dat het logisch is dat dat eerder negatief beoordeeld wordt. Het kan om daar ook met twee of meer te werken. Maar ik denk dat het daar minder oplevert.

[Interviewer]

Want het is...

[Respondent]

Het is gewoon allebei hun uitleg doen, dan eigenlijk. Oké. Dat kan ook meer opleveren dan dat het altijd dezelfde persoon is die het uitlegt.

Dan zie ik het eerder in de zin van iemand die iets uitlegt. En als het niet duidelijk is, een andere persoon die het anders uitlegt. Dat kan misschien wel helpen.

Maar dan ben je natuurlijk dubbel zoveel tijd aan het steken in iets dan dat je er maar alleen staat.

[Interviewer]

Oké. Want ik had gezien ook zelf dat je twee dingen had aangeduid die uitspringen of niet de norm zijn, laten we zeggen.

Namelijk het practicum. De meeste zeggen zeer positief, jij zegt eerder positief. Maar ik vermoed dat dat niet een echte afwijking is?

[Respondent]

Geen idee.

[Interviewer]

Gewoon... Oké. En het enige dat echt unieker is, is dat bij een klasgesprek daar zeg je zeer positief.

Weet je daar een reden voor?

[Respondent]

Ja, ik denk dat inderdaad als je een klasgesprek voert, of dat dat nu over leerstof gaat of over iets anders, dat je sowieso wel baat hebt bij de input van meerdere volwassenen, denk ik.

[Interviewer]

Oké. Dat dat verschillende visie... Allee, inzichten zijn er.

[Respondent]

Ja, voila.

[Interviewer]

Ja. Oké. Ik had gezien dat je nog zelf geen co-teaching had gedaan.

[Respondent]

We hebben dat eigenlijk nog nooit echt gedaan, nee.

[Interviewer]

Stel dat je dat toch zou willen doen, op welke manier zou je dat zien zitten?

[Respondent]

Ik zou het dan eerder inderdaad ook doen als we de leerlingen oefeningen laten maken. Dus ja, bij wiskunde is dat eigenlijk het practicum.

En groepswork zit daar ook wel wat in. We laten heel vaak in groepjes ook oefeningen maken.

En ik denk dat je er dan wel baat bij hebt dat de sterke groepen wat verder vooruit kunnen gaan en dat je bij de zwakkere groepen wat meer uitleg kan geven.

Dus ik denk dat je daar echt met twee bijna moet zijn om dat echt heel intensief te kunnen begeleiden.

[Interviewer]

Dan zijn er eigenlijk drie soorten verbanden. Het is een kleine steekproef, dat mogen we niet vergeten.

Het eerste verband is interessant, omdat je zelf lesgeeft in Brasschaat. En de helft van de leerkrachten die de enquête hadden ingevuld, kwamen uit Brasschaat.

En daarbij zag ik dat als ik alle andere scholen samencluster en vergelijk met het Sint-Michielscollege in Brasschaat, dat die laatste eigenlijk algemeen gezien negatiever staat ten

opzichte van co-teaching in de werkvorm doceren. Dus in doceren zelf, dat ze daar negatiever in zijn. Heb je een idee waarom dat dat zou kunnen zijn?

[Respondent]

Ja, ik denk dat dat is omdat... In het Sint-Michielscollege bij ons is iedereen nogal gewoon om zijn eigen ding te doen. Oké.

Als je gaat doceren met twee, dan moet je heel goed overleggen. Ja. En ik denk dat daar voor veel collega's het probleem zou zitten.

Ik zou er zelf totaal geen probleem mee hebben, maar ik denk dat veel collega's wel.

[Interviewer]

Oké. Dus je zegt eigenlijk dat meerdere leerkrachten daar misschien minder interesse in zouden hebben.

[Respondent]

Ik denk dat het een beetje de schoolcultuur is. Zo van, ik zit op mijn eiland en ik doe wat ik wil.

[Interviewer]

Oké. Dat is interessant.

Als ik dan ga kijken naar iets anders... Dezelfde vraag eigenlijk. Hoe staat het tegenover co-teaching in het didactische werk van doceren?

Maar nu, vergelijken we dat met de finaliteit waarin leerkrachten lesgeven. Het blauwe is hier eigenlijk leerkrachten die enkel in doorstroom lesgeven, terwijl paars is leerkrachten die zowel in doorstroom als dubbele finaliteit lesgeven. Dan zie je dat er negatief tot neutraal wordt geantwoord in doorstroom, en neutraal tot eerder positief in dubbele finaliteit.

Is dat iets wat je kan begrijpen, of...

[Respondent]

Dat weet ik eigenlijk niet, want ik heb zelf nooit in doorstroomrichtingen lesgegeven.

[Interviewer]

Doorstroom of... Ah, je geeft het nu.

[Respondent]

Jawel, wij zijn doorstroom. Ja, ik heb nooit in dubbele finaliteit lesgegeven. Ja, misschien dat er ook meer practica gebeuren in dubbele finaliteit.

Ik weet het niet. Ik denk ook een beetje... Het verleden blijft meegaan.

De doorstroom, dat is... Het ASO, daar werd heel veel altijd al in gedoseerd. Ik denk dat daar nog heel veel klassieke werkvormen toegepast worden.

Zeker de andere misschien. Ik kan het zelf niet goed verklaren, want ik kan het zelf niet vergelijken.

[Interviewer]

Ja, oké. Nee, maar dat is niet erg. Daar kan ik al iets mee doen.

[Respondent]

Ik vermoed dat het een historisch gegeven is.

[Interviewer]

Ja, ja. Dat begrijp ik.

[Respondent]

Heb jij een idee van de leeftijd van de mensen die je ondervraagd hebt?

[Interviewer]

Nee, dat heb ik niet gevraagd.

[Respondent]

Daar zou misschien ook nog een verschil kunnen inzitten.

[Interviewer]

Ja, dat is... Allee, ja, ik kan een klein idee hebben, omdat het aantal jaren lesgeven iets zegt.

Maar ik heb dat allemaal onderzocht en dat was ook niet per se een link tussen.

Dus het is niet dat ik daar iets mee kan doen. Ook omdat de steekproeven te klein waren. Eén iemand die één jaar lesgeeft, is te weinig om daar iets te kunnen overzeggen.

[Respondent]

Ja, absoluut. Ja.

[Interviewer]

Het laatste dat ik heb gezien... Laatste vraag nog. De grafiek is voor wiskunde, omdat ik twee groepen heb vergeleken.

Dus leerkrachten die wiskunde geven tegenover leerkrachten die geen wiskunde geven, maar andere wetenschapsvakken. En dan de vraag stelt of co-teaching nuttig is in het vak wiskunde, waarbij wiskundeleerkrachten rapper ja gaan zeggen dan niet wiskundeleerkrachten. Dus wiskundeleerkrachten gaan denken dat co-teaching snel nuttig is...

Ze gaan snel denken dat dat nuttig is in het vak wiskunde, terwijl niet-wiskundeleerkrachten gaan snel denken dat het niet nuttig is in het vak wiskunde. Oké. Is dat iets wat je kan begrijpen, of...

[Respondent]

Het verrast mij enigszins. Oké. Mijn eerste idee dan is van...

Oké, wiskundeleerkrachten zijn wel mee met hun tijd dan. Ik snap niet zo goed dat in de andere wetenschappen... Zou ik juist denken dat ze daar, zoals bij chemie, fysica, dat daar toch veel practica gedaan worden?

[Interviewer]

Ja, maar het gaat over het vak wiskunde. Dus niet-wiskundeleerkrachten denken dat co-teaching niet nuttig is in het vak wiskunde.

[Respondent]

Ah, dat is iets anders natuurlijk. Als ik nu geen wiskundeleerkracht was, dan zou ik denken dat ik dat misschien zelf niet kan inschatten, of dat dat nuttig is in wiskunde. Ja.

Ik vind het straf dat er dan toch meer uitgesproken nee gezegd wordt. Ik zou denken dat als je dat vak niet geeft, je dat moeilijk kunt inschatten.

[Interviewer]

Ja.

[Respondent]

Het verbaast mij wel, ja. Ik vind... Misschien uit hun eigen ervaringen van vroeger, toen ze wiskunde kregen, dat ze nu denken van hoe zou je dat in hemelsnaam co-teaching moeten doen, omdat dat nooit gebeurd is.

[Interviewer]

Ja.

Oké, top. Dat is het eigenlijk al.

[Respondent]

Oké.

Ja, uiteraard. Het is wel zo dat er vroeger ook veel meer theorie gezien werd in wiskunde. Ondertussen is dat al een heel pak minder.

Dus misschien dat leerkrachten die uit hun eigen onderwijservaringen van het middelbaar spreken nog in die theorie meer zitten. Dat hangt ook van hun leeftijd af, denk ik. Mensen zo van mijn leeftijd, wij kregen nog veel meer theorie.

[Interviewer]

Ja. Dat is waar.

Oké. Super. Dan ga ik je bedanken voor het interview.

[Respondent]

Oké, tot ziens. Dag.

[Interviewer]

Doei.

Interview 4: K2

[Interviewer]

Mag ik het interview opnemen?

[Respondent]

Ja, dat mag. Je mag het interview opnemen.

[Interviewer]

Dus, ik weet niet of je het nog weet, maar toen ik de enquête had gestuurd, ging het over co-teaching in het secundair onderwijs, voornamelijk gericht op leerkrachten van wetenschapsvakken.

En toen heb ik ook de definitie gegeven van co-teaching zoals die geïnterpreteerd moet worden.

Die staat nu op je scherm, normaal gezien.

Dus ik ga het even voorlezen anders. Co-teaching kan gedefinieerd worden als 'Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.' Dus dat is de definitie die eigenlijk in het achterhoofd gehouden moet worden als we over co-teaching praten in deze context.

Ik weet dat dat heel theoretisch is. Maar probeer dat te linken aan iets praktisch. Daarmee is de eerste vraag van mij aan u eigenlijk: Vind je co-teaching een meerwaarde voor het onderwijs?

[Respondent]

Ja, ik denk dat wel. Dat is een meerwaarde, ja.

[Interviewer]

En waarom?

[Respondent]

Omdat verschillende leerlingen dat dan van verschillende personen kunnen horen. En daarnaast wordt dat op verschillende manieren uitgelegd.

Iemand anders legt het op een andere manier. Ik denk dat dat wel goed is.

[Interviewer]

Dus je richt je ook voornamelijk op de leerlingen. Vooral de leerlingen die er een voordeel aan hebben.

[Respondent]

Ah ja, de leerkrachten kunnen ook het werk faciliteren. Dat is ook een voordeel natuurlijk.

[Interviewer]

Dat is goed. Ik had gezien dat je zelf ooit al een eerdere ervaring hebt gehad met co-teaching. Kan je dat meer detail geven?

[Respondent]

Ja, wij hebben een open leercentrum. En daar kunnen verschillende klassen bij elkaar zitten. Aan tafels en op banken en zo.

En dan laten we die oefeningen laten maken. Dus bijvoorbeeld twee klassen samen. En die leerkrachten lopen rond om vragen te beantwoorden.

Ze weten op voorhand welke oefeningen ze moesten maken. Dan werken ze op hun eigen stem in groepjes van drie, vier. Ja, dat is wel goed.

[Interviewer]

Dus het is voornamelijk een oefenzittingstijl. Dat je co-teaching hebt meegemaakt.

[Respondent]

Geen theorie, alleen oefenzittingen.

[Interviewer]

Ik heb een paar grafiekjes die ik ga laten zien. De eerste grafiek is eigenlijk heel algemeen. Het is een grafiek waar de responsen van iedereen uit mijn onderzoek staan op co-teaching in verschillende settings. En eigenlijk algemeen kun je een soort trend zien. Een tendens zien. Waarbij iedereen vrij neutraal tot zeer positief is over co-teaching. Maar als we dat iets meer inzoomen. Dan zien we dat voornamelijk doceren iets negatiever wordt aanvaard. Omdat die donkerblauwe hier iets meer naar links staan in het algemeen. Terwijl practicum staan veel meer naar rechts. Is dat iets dat je verwacht?

[Respondent]

Ja, ik denk dat ook. Je moet eerst een uitleg krijgen van de leerkracht. En oefeningen kunnen ze zelf doen.

[Interviewer]

Dus je vindt het logisch dat bij doceren co-teaching iets negatiever wordt aanschouwd dan oefeningen, practicum, onderwijsleergesprekken,...

[Respondent]

Ja, ik denk dat gewoon... Bij oefeningen en practicum kun je op eigen tempo werken. En dan kunnen twee leerkrachten rondlopen.

Maar doceren, ja. Dan moet de ene leerkracht dan wachten tot de ander zijn uitleg gedaan. Met twee personen tegelijk doceren. Anders moet je de klas in twee groepen verdelen, de sterke en de zwakke leerlingen apart doceren.

Maar in hetzelfde lokaal is dat niet mogelijk, denk ik, samen. Dat gaat, maar elkaar aanvullen dat is wat raar denk ik. Ik weet het niet goed.

Als je oefeningen laat maken, gaat dat bijvoorbeeld bij leerlingen die sterk zijn. Die kunnen zelf studeren en ondertussen al een oefening beginnen. Maar in de praktijk beginnen die daar niet op hun eigen tempo aan. Dus ik weet niet dat dat zo goed werkt.

[Interviewer]

Oké. Het interessante is misschien dat een van de antwoorden die je zelf had gegeven op practicum's neutraal was.

Dus eigenlijk de laagste score die waargenomen is voor practicum's. Zou je dat misschien wat meer kunnen uitleggen?

[Respondent]

Ah, over het practicum. Ja misschien heb ik dat verkeerd ingeschat, ik weet het niet goed meer.

[Interviewer]

Oké, dus de score neutraal was eerder gewoon omdat je niet...

[Respondent]

Volgens mij omdat ik dat zelf niet geef.

[Interviewer]

Dan zijn er nog drie grafiekjes waar ik het over wil hebben. Ik heb namelijk drie tendensen gevonden in de data die ik heb gekregen. Natuurlijk, die steekproef is heel klein dus dat is niet per se zeer representatief.

Maar als je even kijkt naar mijn scherm dan zie je hier een plot waarbij dat hier de school staat. Dat is de school waar je zelf zit en de blauwe zijn eigenlijk alle andere scholen. De vraag die hier werd gesteld is 'Hoe staat je tegenover co-teaching in de didactische werkvorm doceren?' Waarbij dat Brasschaat eigenlijk algemeen meer negatief of neutraal antwoord dan andere scholen. Heb je een idee waarom dat dat zou kunnen zijn?

[Respondent]

Volgens mij is met twee gaan uitleggen gewoon iets dat algemeen stom is. Dat is dubbel werk. Al kan het ook wel zijn dat er misschien minder geïnvesteerd is door het college in co-teaching. Dat werd misschien minder voorgesteld of geprobeerd.

[Interviewer]

Oké, voor de volgende grafiek vergelijk ik dezelfde vraag over co-teaching in de werkvorm doceren tussen leerkrachten die lesgeven in enkel doorstroom en leerkrachten die lesgeven in zowel doorstroom als dubbele finaliteit.

[Respondent]

Misschien komt dat omdat leerlingen uit de dubbele finaliteit meer nood hebben aan afwisseling om hun concentratie te behouden. Misschien dat zij meer praktische oefeningen doen in plaats van doceren.

[Interviewer]

Bij de laatste plot hier gaat het over de vraag 'Denk je dat co-teaching nuttig is in het vak wiskunde?' En daar is eigenlijk de tendens dat wiskunde-leerkrachten algemeen vinden dat co-teaching nuttig is in het vak wiskunde, terwijl niet-wiskunde-leerkrachten sneller denken dat co-teaching nuttig is voor het vak wiskunde.

[Respondent]

Dat is ook weer een moeilijke vraag.

Ik denk dat niet-wiskundeleerkrachten dat misschien niet goed kunnen inschatten. Die denken misschien dat dat enkel nuttig is voor taalvakken.

[Interviewer]

Oké, dat was het interview. Enorm bedankt!

[Respondent]

Geen probleem, dag!

Interview 5: E.

[Interviewer]

Ik ga al de eerste vraag moeten stellen. Is het oké dat ik het interview opneem?

[Respondent]

Ja, geen probleem.

[Interviewer]

Oké, top. Dus dit is misschien al even geleden. De enquête ging over co-teaching voor leerkrachten.

Allee, het ging eigenlijk over co-teaching in het secundair onderwijs bij vakken die wetenschappelijk gericht zijn. Ik heb toen een definitie gegeven.

Ik had ook gevraagd of je bekend ben met co-teaching. Je had eigenlijk nee gezegd, maar ik had dan de definitie bekeken die je zelf had gegeven en dat kwam ik in de buurt met wat er typisch gedacht wordt van co-teaching. Ik heb ook zelf even de definitie die ik daar heb gegeven hier gezet.

Eigenlijk is de bedoeling dat we die definitie in het achterhoofd houden als we praten over co-teaching. Dus ik ga even zeggen, co-teaching kan gedefinieerd worden als 'Meerdere onderwijsprofessionals werken op gestructureerde wijze samen, gedurende een langere periode, op basis van een gedeelde visie, en nemen daarbij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor goed onderwijs en de ontwikkeling van alle leerlingen in de groep.' Ik weet dat dat een heel theoretische definitie is.

Ik hoop dat je daar iets bij kan voorstellen en dat je iets praktisch meer in je achterhoofd kunt houden als we daarover praten. Een eerste vraag van mij aan jou is, of je denkt dat co-teaching een meerwaarde is voor het secundair onderwijs?

[Respondent]

Ja, ik denk dat dat een meerwaarde kan zijn in verband met de lessen wetenschappen. Er zijn verschillende terreinen, denk ik, waar dat toch een positieve invloed kan hebben, omdat we merken dat wetenschappen meer dan frontaal lesgeven is. En ik denk als je naar de mix al gaat van theorie en experimenten in je lessen, of echt alleen maar experimenten uitvoert, dat dan co-teaching een echte meerwaarde kan zijn. De mix experimenten-theorie, ik denk dan maar aan doorschuifsystemen begeleiden bijvoorbeeld, of bijvoorbeeld sterkere leerlingen en zwakke leerlingen ondersteunen.

Daar kan dat al een voordeel in zijn. En als we dan alleen naar labo's gaan, dus alleen naar experimenten, dan denk ik dat de STEM-doelen daar toch ook aandacht in verdienen. Dus je moet leerlingen... In die STEM-doelen staan vaardigheden, maar ook het onderzoeksproces dat aangewakkerd moet worden.

En als je dat alleen moet doen, in een groep van bijvoorbeeld twintig leerlingen, dan is het rendement dat je eruit haalt toch lager, denk ik, dan met twee of met meerdere personen.

[Interviewer]

Ja, oké. Dus als je daar naar kijkt, dan kijk je vooral naar de leerlingen. Het is vooral voor de, alhoewel nee, eerder de leerkrachten.

[Respondent]

Leerkrachten, maar ook leerlingen, want pedagogisch moet je toch altijd zien, wat haal ik uit mijn leerlingen op die vijftig of op die honderd minuten, afhankelijk van of het één of twee lesuren is. Wat haal ik daar uit?

[Interviewer]

Oké, nee, dat is eigenlijk goed. Dus je zegt eigenlijk, het is voor leerkrachten en leerlingen een meerwaarde wel.

[Respondent]

Ja, nu, in theorielessen, denk ik, als je echt doceert, denk ik dat dat niet nodig is. Maar als je echt naar oefeningensessies gaat, dan... Ja, we hebben nu juist een inspectie gehad, daar die zeggen van, kijk, je moet eigenlijk naar drie soorten oefeningen gaan. Oefeningen volgens een stappenplan, de echte vraagstukken, en dan het probleem oplossend denken. En ik denk dat de co-teaching ook wel daar een verschil kan maken.

[Interviewer]

Als je bij dat tweede probleem oplossend denkt, of in allebei?

[Respondent]

In die twee laatste niveaus, volgens stappenplannen werken, dat is eigenlijk leerlingen een vast kader bieden. En dat vast kader kunnen we, denk ik, alleen ook wel aanbieden. Maar het is in dat differentiëren van die andere soort oefeningen, ja...

[Interviewer]

Wacht even, want drie soorten oefeningen, je had dan stappenplannen, probleemoplossend denken, wat is dat derde?

[Respondent]

En vraagstukken, de inspectie heeft nu ook gezegd, vraagstukken is niet hetzelfde als probleemoplossend denken. Ik probeer die van het vierde er nu zowat op voor te breiden, want kijk, ik zit met een probleem. Ik heb bijvoorbeeld een fles waar ZI op staat en ik voeg een zoutoplossing toe, en met keukenzout ontstaat daar geen neerslag.

Wat moet er op die fles gestaan hebben bij die ZI? Dan moeten ze gaan zien in hun tabel, ja, dat is een probleem dat je voorschotelt, en daar kun je echt gaan zien 'Die leerlingen weten wat een zoutoplossing is dat daarbij komt, die weten wat elektrolyten zijn, die weten wat elementen met ZI is in hun tabel.'

Dus daar komen heel, heel veel dingen in voor, en dat is geen vraagstuk.

[Interviewer]

Oké, dat is interessant om te horen.

Heb je zelf al eerder ervaring gehad met co-teaching? Want ik had gezien ja, en dan vroeg ik me af, hoe was dat?

[Respondent]

Ja, in het begin van mijn carrière heb ik wel, omdat de klassen zo groot waren in Ekeren toen, heb ik met labo-sessies altijd met iemand naast mij gestaan. En dan merk je, ja, zelfs al zijn die klassen groot, kunnen die werkvormen, het is niet enkel ondersteunend dat het geweest is, kunnen die werkvormen ook echt gaan differentiëren, kunnen die leerlingen gaan opsplitsen in kleinere groepen. De veiligheid is ook veel makkelijker om in toon te halen en te evalueren. Je kan met die leerlingen ook wat veiligheid evalueren. Dus dat zijn punten waar ik toch wel voordelen heb gezien. En dan later, dan was dat vooral in technisch onderwijs, zijn wij ook overgeschakeld naar projectwerk.

En in die projecten is dat co-teaching ook aan bod gekomen. En daar waren zelfs leerkrachten bij die geen wetenschappen hadden gestudeerd. Dat ging dan bijvoorbeeld naar een project rond wijn, sterke dranken en bier maken.

Eerst moeten die bezoeken al geregeld worden, gedaan worden. En dan werd dat in een project gegoten waar elke leerling een stap van die destilleerprocessen ging bestuderen. Dus ja, dat is natuurlijk een heel uitgebreid iets.

Maar ook daar is dat wonderbaarlijk hoe je met een twee of drie taal leerkrachten toch aan de slag moet gaan.

[Interviewer]

Oké, interessant. Ik ga dat even opschrijven. Je hebt al meer dan 20 jaar les.

[Respondent]

Ja, 25 jaar.

[Interviewer]

Begin carrière, dat was toen al populair. Co-teaching wordt zowat gezien als iets nieuws, maar dat was toen al in die tijd.

[Respondent]

Ik moet wel daarbij zeggen dat, sociaal-technisch, waar ik heb ingestaan samen met de WEWI en de LAWI-richtingen, die hadden in het begin van het curriculum, dus echt in het begin dat ik ook les gaf, acht uur wetenschappen per week. Dan kun je al projecten en andere soorten vormen van onderwijs aanbieden. En dat was natuurlijk minder in een ASO-richting.

[Interviewer]

Ja, dat is waar. Daar is het meer theoretisch liever. Ik heb ook even, toen ik de vraag stelde, 'Denk je dat co-teaching nuttig kan zijn in deze werkvorm?'

Dan had ik zo'n schaal van zeer negatief tot zeer positief. Ik heb die dan even geplot met het aantal respondenten. En als ik daarnaar kijk, dan lijkt er een trend te zijn dat iedereen eigenlijk algemeen co-teaching wel neutraal tot zeer positief bekijkt.

Maar als ik dat iets verder ga inzoomen, dan zie ik dat doceren algemeen gezien negatiever wordt beschouwd. Terwijl het practicum juist zeer positief wordt beschouwd. Is dat iets dat je logisch vindt?

[Respondent]

Wacht hoor. Ik begrijp de vraag niet zo goed. Doceren is minder populair?

[Interviewer]

Dus co-teaching in doceren wordt algemeen negatiever beschouwd dan de andere werkvormen die ik hier heb opgelijst.

Terwijl het practicum juist zeer positief wordt over het algemeen gezien. Is dat iets dat je logisch vindt?

[Respondent]

Ik vind dat een logische reactie, maar ik denk wel niet dat je dat negatief kunt noemen. Allee, in het doceren zelf, wat kan co-teaching daar negatief aan zijn?

Dat weet ik niet. Ik zou daar eerder een neutraliteit op plakken. Je moet kijken naar de meerwaarde.

Is dat een negatieve iets? Dat je met een aantal mensen daaraan werkt? Dat weet ik zo niet.

[Interviewer]

Een typische zorg van leerkrachten is dat er bijvoorbeeld veel tijd moet gestoken worden in het extra voorbereiden. Het is voornamelijk dat, denk ik, die zorg dat er is.

[Respondent]

Als het echt het doceren is met een krijtbord en leerlingen luisteren enkel en schrijven op, ja, dan kan je de reactie begrijpen. Maar als je bijvoorbeeld zegt van kijk, we gaan frontaal les geven, maar ik geef je wel een soort leerp pad. We hebben die modules in SmartSchool en zo zijn er.

En ik geef een klein tiental minuten instructies, theorie, maar jij gaat de rest van de les met dat leerp ad aan de slag. Dan zie ik niet waarom dat co-teaching daar negatief in zou zijn.

Dus het hangt er vanaf, is het blended learning? Ja, dat kan ook doceren zijn.

Dat hangt er een beetje vanaf hoe je je les in elkaar steekt, denk ik. En als je dat digitaal kunt verwerken, dan kunnen toch twee partijen op dezelfde lijn staan en van hetzelfde materiaal gebruikmaken.

[Interviewer]

Ja, dat is mooi gezegd.

[Respondent]

Het vereist wel enige moeite, akkoord. Dan moet je echt op dezelfde lijn gaan staan in heel veel lesvoorbereiding, maar ja. Ja.

[Interviewer]

Het is ook dat veel leerkrachten zich moeten aanpassen aan een nieuwe manier van lesgeven, die ze misschien niet gewoon zijn.

[Respondent]

Ja, dan zullen wij die barrières toch een stukje moeten gaan opheven. En dat is ook een stuk springen. Ik probeer dat nu ook in het college.

Ik ben pas begonnen in het college. Vanmorgen ook gewoon die vier latijn in dat labo gezet. Eerst wat frontaal op het kruipbord en dan gezegd, hier is het leerpad.

Je maakt een oefening, je doet een experiment, een oefening, een experiment. En zo wandelen we door die leerstof. Als we dat niet gaan doen, denk ik, dan gaan er toch wel wat leerlingen afhaken.

[Interviewer]

Als we niet gaan afwijken van enkel frontaal dosseren?

[Respondent]

Ja.

[Interviewer]

Ja, oké. Dus dit was echt een heel globale trend. Ik had gezien dat er een uitzonderlijk resultaat uit uw enquête was gekomen. Is dat je klasgesprek als zeer positief had gezet.

Iets hoger dan het gemiddelde. Heb je daar een specifieke reden voor?

[Respondent]

Ik denk dat dat vooral met biologie-insteken te maken heeft. Bij chemie is dat minder aan de orde, denk ik. Maar bij biologie zijn er wel onderwerpen waar ik met een pedagogische begeleidster en inspectie al positieve ervaringen heb gehad.

Dat zijn onderwerpen zoals ecosysteemdiensten, zoals evolutie. Zo die dingen. Als je die leerlingen een wetenschappelijke poster laat maken bijvoorbeeld en je koppelt daar een gesprek aan en ethische factoren.

Ja, dan trek je ook je lessen open. Ik doe dat niet elke keer natuurlijk, maar het hangt er een beetje vanaf welk onderwerp dat daarbij zit. En misschien is dat ook geen vijftig minuten.

[Interviewer]

Ja, oké. Interessant. Oké, dat is begrijpelijk, want jij geeft chemie en biologie.

[Respondent]

Ja, die twee.

[Interviewer]

Goed. Dan gaan we eigenlijk, ik heb nog drie dingetjes eigenlijk. Dan ben ik iets dieper gaan kijken, dit was heel globaal natuurlijk.

Ik ben echt verbanden gaan zoeken tussen bepaalde factoren die uitkomen uit mijn onderzoek. Natuurlijk, de steekproef is redelijk klein, dus alle verbanden dat er zijn moeten met een korrel zout worden genomen.

Maar het eerste interessante dat er uit mijn onderzoek is gekomen, is dat als ik het Sint-Michiels-college van Brasschaat vergelijk met andere scholen die ik samen cluster, omdat het dan ongeveer dezelfde verhouding is aan deelnemende personen, dan zie ik dat het Sint-

Michiels-college van Brasschaat eigenlijk negatiever antwoordt op de vraag hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm doceren.

Dus eigenlijk, dit verband zou dan zeggen, oké, leerkrachten in het Sint-Michiels-college van Brasschaat staan negatiever ten opzichte van co-teaching in een docerende werkvorm. Is dat iets dat je kan begrijpen?

[Respondent]

Ja, dat is moeilijk om in een acht maanden situatie waar ik ben in verzeild geraakt, om dat zo te beoordelen. Maar ik kan wel, ik heb een aantal scholen gedaan en ik snap wel van waar dat dat kan komen.

[Interviewer]

En waarom?

[Respondent]

Er zijn een aantal factoren, denk ik. Ik vind dat wij in het college soms wat te weinig die leerlingen uitdagen en echt uit hun kot halen. En proberen te laten participeren in het verhaal. En dat is van oefeningen meemaken tot..., dat is een heel dom voorbeeld, maar vorig jaar stond ik in welzijnswetenschappen, dat is een domeingebonden richting. En als die leerlingen een toets hadden, dan kwam driekwart van de klas met zijn voorbereidingen, met alles wat ze gedaan hadden thuis, altijd met dat materiaal naar mij en mevrouw, ik heb dat gedaan en mag ik dat al klaarleggen voordat die toets begint? En die cultuur, die ervaar ik al niet in een vierde Latijn bijvoorbeeld in het college.

En dan denk ik, als je co-teaching gaat doen, moet je eerst die leerlingen een vorm van interactie met jezelf kunnen afdwingen, is een groot woord, je moet dat veel meer kunnen laten participeren en dat gaat van voorbereidingen maken tot experimenten uitvoeren. Vanmorgen is dat ook, die staan daar gewoon en zeg ik, doe je labo's aan, je mag rondlopen. Ik heb het schema al op het bord gezet en wat moeten wij doen, mevrouw?

We gaan gewoon op die stoel zitten en wachten totdat je voedsel geeft. En dat vind ik zo een jammer, want die zijn intelligent genoeg om dat te doen. En dat co-teaching is nog een verdere stap, want dan ga je er met twee personen aan trekken.

Dus ik snap wel van waar dat dat komt, ik ben dat niet gewoon om zo les te geven. En denk in het derde, denk ik, die leerlingen nu al wel, ja, hoeveel keer zouden wij labo hebben gedaan? Veel, hoor.

Ik denk, hoe meer je die interactievormen pusht, hoe meer dat co-teaching ook kan gaan renderen.

[Interviewer]

Dus het heeft veel met de schoolcultuur te maken, denk je?

[Respondent]

Ja, maar dat kan veranderen, je kunt daarin groeien.

[Interviewer]

Dat verandert, ja. Dat is waar. Oké, is er nog iets van factoren die weinig worden uitgedaagd in leerlingen?

Of is er nog zoiets dat je denkt, dat heeft er mee te maken? Moet niet, hoor.

[Respondent]

Ik kan nu, denk ik, een factor dat dat wel kan bevorderen, dat ben ik nu met mevrouw X ook aan het doen, dat zijn die visitaties. Dus ik ben echt bij haar in de les in het tweede jaar een keer gaan zitten, om eens te zien van, hoe doet zij dat in haar les?

Dus echt gaan kijken bij andere leerkrachten, hoe geef jij les, om dan op eenzelfde soort lijn te kunnen gaan staan. En dan kun je de co-teaching vorm toch meer body geven. Als je niet weet wat er bij de andere vakcollega's gebeurt, dan gaat zo'n co-teaching ook moeilijker, hè?

[Interviewer]

Ja, tuurlijk. Dat is waar. Oké, een andere ding dat ik had gevonden, dezelfde vraag, 'hoe staat u tegenover co-teaching in de didactische werkvorm doceren?'

Maar we kijken naar de finaliteit waarin leerkrachten lesgeven. Dan zie ik dat de leerkrachten die lesgeven in doorstroom eigenlijk algemeen gezien negatiever reageren dan de leerkrachten in zowel doorstroom als dubbele finaliteit. Is dat iets dat je begrijpt?

[Respondent]

Ja, ik heb nu zelf niet in de dubbele finaliteit gestaan, maar ik heb wel in een school gestaan waar ze die richtingen hebben. En ook mee de leerplannen bij de hervormingen bekeken en hoe dat in school zich heeft ingericht. Dus de druk om echt leerplandoelen te gaan behalen is in een doorstroom veel hoger natuurlijk.

Dus het aantal leerplandoelen is hoger, het aantal wenken in zo'n leerplan is hoger. Terwijl in een dubbele finaliteit, ja, daar is die druk lager. Je moet ook leerplandoelen halen, maar de inhoud daarvan is op een lagere niveau.

Wat maakt dat je dat veel spelser kunt aanpakken ook.

[Interviewer]

Ja, dat is waar. Oké, dus het is iets dat je logisch vindt.

Een derde dingetje hier. Het laatste dat ik zie is, als ik de vraag stel 'denk je dat co-teaching nuttig is in het vak wiskunde?' en ik vergelijk wiskunde-leerkrachten met niet-wiskunde-leerkrachten.

Oké, dan zie ik dat wiskunde-leerkrachten sneller denken dat co-teaching nuttig is in hun eigen vak. Terwijl niet-wiskunde-leerkrachten sneller denken dat co-teaching niet nuttig is voor het vak wiskunde. Dus het gaat altijd om het vak wiskunde.

Maar ik vergelijk wiskunde-leerkrachten met niet-wiskunde-leerkrachten. Is dat iets dat je logisch vindt? In de enquête had je zelf wel gezegd dat wiskunde nuttig is.

[Respondent]

Ik denk dat dat met perceptie te maken heeft. Die mensen die wiskunde gestudeerd hebben, zullen heel goed weten dat er meerwaarden in bepaalde wiskunde-onderwerpen kan zijn. Ik vind dat heel moeilijk om dat te beoordelen.

Maar ik snap wel dat die perceptie er kan zijn. Natuurlijk, wiskunde is ook het integreren van problemen in je lessen. Daar komen ook wetenschappelijke onderwerpen soms in vraagstukken. Als je naar logaritmen en exponentiële functies gaat zien, met kernenergie en zo, vervalreacties, dan is dat een onterechte reactie, denk ik. Als wij denken dat wiskunde enkel het inlepelen is van wiskundige theorieën, dan snap je die reactie. Maar ik denk dat je je blik altijd toch iets breder moet gaan maken.

Ik wil er wel even duidelijk bij zeggen, ik ben geen wiskunde-leerkracht en nooit geweest.

[Interviewer]

Top, dat was mijn laatste vraag. Super bedankt voor de tijd vrij te maken.

[Respondent]

Ik wens je nog heel veel succes met je studies.

[Interviewer]

Goedemiddag.

[Respondent]

Doei.